

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2024.3.5.
JOIN(2024) 10 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**Új európai védelmi ipari stratégia: a védelmi készség elérése egy reagálóképesebb és
reziliensebb európai védelmi iparral**

BEVEZETÉS

Az Európai Tanács 2023. december 14-én és 15-én a versailles-i nyilatkozattal¹, valamint a biztonság és a védelem területére vonatkozó stratégiai iránytűvel² összhangban hangsúlyozta, hogy többet kell tenni a védelmi készség³ fokozására vonatkozó uniós célkitűzések teljesítése érdekében. Az Európai Tanács hangsúlyozta továbbá, hogy meg kell erősíteni a kkv-kat is magában foglaló európai védelmi technológiai és ipari bázist (EDTIB), és azt innovatívvá, versenyképessé és rezilienssé kell tenni. A biztonság és a védelem területén erősebb és ütőképebb EU pozitívan fog hozzájárulni a globális és a transzatlanti biztonsághoz, valamint kiegészíti az Észak-atlanti Szerződés Szervezetét (NATO), amely továbbra is a kollektív védelem alapját képezi tagjai számára.

Az EU védelmi készsége úgy határozható meg, mint az Unió és az uniós tagállamok állandósult készségi állapota az Unió polgárai biztonságának, területe integritásának, kritikus eszközeinek vagy infrastruktúráinak, valamint alapvető demokratikus értékeinek és folyamatainak védelmére. Ez magában foglalja azt a képességet, hogy katonai segítséget nyújtson partnereinek, például Ukrajnának. A stratégiai iránytűvel összhangban ez magában foglalja azt a képességet, hogy gyorsabban és határozottabban lépünk fel válságok esetén, megvédjük polgárainkat a gyorsan változó fenyegetésekkel szemben, beruházunk a szükséges képességekbe és technológiákba, valamint partneri kapcsolatot alakítsunk ki másokkal a közös célok elérése érdekében. Ez a stratégia a polgárok által az Európa jövőjéről szóló konferencián felvetett javaslatokra is reagál⁴.

Az erős uniós védelmi ipar a védelmi készség megvalósításának elengedhetetlen előfeltétele. Ez az európai védelmi ipari stratégia a védelmi beruházási hiányokra vonatkozóan a 2022. május 18-i közös közleményben⁵ ismertetett elemzés megállapításain alapul, és az érdekelt felekkel folytatott átfogó konzultációs folyamatot követően egy ambiciózus megközelítést javasol, amelyet az európai védelmi beruházási program (EDIP), valamint különféle kísérő intézkedések és az Európai Védelmi Alap (EDF) támogatnak az uniós védelmi készség ipari pillérének megerősítése érdekében. Ezt a törekvést a jelenlegi többéves pénzügyi kereten (2021–2027) túl is rendületlenül folytatni kell, és olyan jövőbeli eszközökkel kell uniós finanszírozást biztosítani hozzá, amelyek

¹ Az állam- és kormányfők nem hivatalos ülése, versailles-i nyilatkozat, 2022. március 10. és 11., [20220311-versailles-declaration-en.pdf](https://www.consilium.europa.eu/media/68967/european-council-conclusions-14-15-12-2023-en.pdf) (europa.eu).

² A biztonság és a védelem területére vonatkozó stratégiai iránytű – Egy, a polgárait, az értékeit és az érdekeit megvédő Európai Unióért, amely hozzájárul a nemzetközi béke és biztonság megvalósításához, Brüsszel, 2022. március 21., 7371/22, [pdf](#) (europa.eu).

³ Az Európai Tanács ülése, Brüsszel, 2023. december 15., EUCO 20/23, <https://www.consilium.europa.eu/media/68967/european-council-conclusions-14-15-12-2023-en.pdf> (europa.eu). A következtetésekben a következő olvasható: „Áttekintve a korábbi következtetéseinek, a versailles-i nyilatkozatnak és a stratégiai iránytűnek a végrehajtása érdekében végzett munkát, az Európai Tanács hangsúlyozza, hogy többet kell tenni az Uniónak a védelmi készség növelésére és a védelmi kiadások együttműködésen alapuló növelésére, így többek között a védelmi beruházás és a képességfejlesztés fokozására irányuló célkitűzéseinek a teljesítése, valamint a hatékony és integrált védelmi piac megvalósítása érdekében”.

⁴ Az uniós közvélemény-kutatások megerősítik, hogy az európaiak határozottan érdeklődnek a védelmi kérdésekben folytatott együttműködés fokozása iránt, és komoly elvárásokat támasztanak ezen a téren. A 100. számú (2023. decemberi) standard Eurobarométer felmérés szerint az európaiak 79 %-a vélekedik úgy, hogy fokozni kell az uniós szintű védelmi együttműködést, és 69 %-uk véli úgy, hogy az EU-nak meg kell erősítenie a katonai felszerelések gyártásához rendelt kapacitását.

⁵ Közös közlemény a védelmi beruházási hiányok elemzéséről és a további lépésekről. Brüsszel, 2022.5.18., JOIN(2022) 24 final.

alkalmazási köre és kialakítása a különböző védelmi programok végrehajtása során szerzett tapasztalatokra fog támaszkodni.

A regionális és globális fenyegetések és biztonsági kihívások jelentős növekedése, és különösen a nagy intenzitású hagyományos hadviselés visszatérése sürgős lépésváltást tesz szükségessé olyan ütemben és léptékben, amilyenben az európai védelmi technológiai és ipari bázis – a legégetőbb szükségletektől kezdve – a teljes spektrumban azonosítani tudja, ki tudja fejleszteni és le tudja gyártani a szükséges katonai felszereléseket. E tekintetben tovább kell erősíteni és észszerűsíteni kell az Unió által az elmúlt években bevezetett eszközöket. A védelmi ipari készültséget Unió-szerte meg kell erősíteni, különös figyelmet fordítva arra, hogy ez milyen konkrét következményekkel jár a hagyományos katonai fenyegetések bekövetkezési kockázatának leginkább kitett tagállamok számára.

A védelmi ipari készültség csak akkor érhető el, ha a megfelelő eszközökkel és ösztönzőkkel lehetővé válik a tagállamok védelmi kiadásainak folyamatos növelése az együttműködésen alapuló beruházások tényleges rangsorolása érdekében. Ez mind a katonai képességeiket, mind pedig a védelmi ipari bázisukat meg fogja erősíteni, amelyre az EU és a tagállamai támaszkodhatnak. Közvetlenül meg fogja erősíteni a NATO-t is, mivel a tagállamok – beleértve a NATO-szövetségeseket⁶ is – egyetlen haderővel rendelkeznek, amelyet különböző keretek között tudnak rendelkezésre bocsátani. Mindez hozzájárul az Unió tágabb értelemben vett gazdasági biztonságához is, mivel az európai védelmi technológiai és ipari bázis a technológiai innováció és a reziliencia kulcsfontosságú mozgatórugója társadalmainkban.

Ez a stratégia a **több, jobb, közös és európai szintű beruházás végrehajtását** célzó tagállami erőfeszítéseket kívánja fokozni és támogatni (2. szakasz). A védelmi vonatkozású termékek és rendszerek fokozott rendelkezésre állását egy **hatékonyabb és reagálóképesebb európai védelmi technológiai és ipari bázisnak** köszönhetően kell elérni, **jobb ellátásbiztonságra támaszkodva** (3. szakasz). Fontos, hogy sor kerüljön az uniós védelmi ipari készültség támogatását célzó **pénzügyi eszközök** kialakítására (4. szakasz). Ezen túlmenően a **védelmi készültség kultúráját** valamennyi uniós szakpolitikában **általánosan érvényesíteni kell** (5. szakasz). Végezetül a készültség és a reziliencia fokozása érdekében **partnerségeket** kell igénybe venni (6. szakasz).

1. A VÉDELMI KÉSZÜLTSG ELÉRÉSE REAGÁLÓKÉPESEBB ÉS REZILIENSEBB EURÓPAI VÉDELMI IPARRAL

1.1. Védelmi készültség: elengedhetetlen tényező a jelenlegi geopolitikai környezetben

Tekintettel arra, hogy Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított, 2022. évi teljes körű invázióját követően visszatért Európába a nagy intenzitású hadviselés, az Uniónak nagy ütemben kell fokoznia védelmi készültségét.

A szabályokon alapuló világrend alapjaiban kérdőjeleződik meg, és az Unió szomszédságában és azon túl lévő országokat egyre több feszültség, instabilitás, hibrid fenyegetés és fegyveres konfliktus éri. A stratégiai versenytársak a katonai képességekre, a védelmi ipari kapacitásokra és a kritikus technológiákra irányuló jelentős beruházásokat

⁶ A 27 tagállamból 22 jelenleg NATO-tag, Svédország pedig várhatóan hamarosan csatlakozik a szövetséghez.

hajtanak végre, miközben ellátási láncaink integritása és az erőforrásokhoz való akadálytalan hozzáférés már nem tekinthető magától értetődőnek.

Az EU és a tagállamai kiterjedt hibrid fenyegetésekkel is szembesülnek, melyeket az egyre több kibertámadás, szabotázs, a kritikus infrastruktúrák és eszközök mind gyakoribb feltörése, a fokozódó mértékű dezinformáció, valamint külföldi információmanipuláció és beavatkozás jellemez. Azzal is konfrontálódniuk kell, hogy elvitatják hozzáférésüket olyan stratégiai területekhez, mint a világűr, a kibertér, a légtér és a tengeri szintér. Ezek a fejlemények kihívást jelentenek biztonságunk, jólétünk és demokratikus értékeink szempontjából.

A tagállamok területének és polgárainak védelme elsősorban nemzeti hatáskörbe tartozik, többek között a szövetségesek által a NATO keretében tett kötelezettségvállalások révén. Ennek fényében a geopolitikai fejlemények arra utalnak, hogy Európa számára elengedhetetlenül szükséges, hogy fokozott stratégiai felelősséget vállaljon saját biztonságaért, többek között az Ukrajnához hasonló kulcsfontosságú partnereknek történő segítségnyújtás érdekében. A stratégiai iránytű iránymutatása alapján az EU a biztonság és a védelem területén erősebb szereplőnek számít, és annak is kell maradnia, így nemcsak saját polgárai számára, hanem a nemzetközi béke és biztonság szempontjából is megbízhatóbb biztonságsszolgáltató és ütőképes védelmi szereplő.

A biztonság és a védelem területén erősebb és ütőképesebb EU a globális és a transzatlanti biztonsághoz is pozitívan járul hozzá, és kiegészíti a NATO-t. Azon tagállamok számára, amelyek egyben NATO-tagok is, továbbra is a Szövetség képezi a kollektív védelem alapját. A védelmi készség megköveteli a szükséges védelmi képességek és stratégiai támogató eszközök tervezését, fejlesztését és operatív rendelkezésre állását, a kritikus technológiák szakszerű alkalmazását, valamint a képességek, infrastruktúrák és eszközök szükséges teljes spektrumának beszerzését, működtetését és védelmét.

A védelmi készség elérése ezért a szükséges védelmi képességeket – többek között a releváns kritikus infrastruktúrákat – célzó, összehangolt módon végrehajtott, jelentős beruházásokat igényel. Ez agilitást igényel ahhoz, hogy folyamatosan be lehessen építeni olyan kis és nem hagyományos szereplők innovációit, amelyek túlságosan gyakran szembesülnek potenciális hozzájárulásuk elismerésének nehézségével. Az ellenfelek részt vesznek a technológiai elsőbségért folyó globális versenyben, amely minden szereplő részéről egyre gyorsabb és egyre költségesebb beruházási ciklusokat igényel: az EU nem engedheti meg magának, hogy lemaradjon.

Még az Unióban a legnagyobb védelmi költségvetéssel rendelkező tagállamok is egyre inkább nehézségekkel szembesülnek a szükséges szintű, önálló beruházások terén, ami az EU-t egyre több képességbeli és ipari hiányosságnak, valamint egyre több stratégiai függőségnek teszi ki. Ugyanez vonatkozik az elsődleges gyártókra és ellátási láncokra is. A védelmi készség ezért fokozott együttműködést és kollektív fellépést tesz szükségessé. Nagy intenzitású hadviselés idején ehhez jelentős mennyiségű védelmi felszerelésre például lőszerre, drónokra, légvédelmi rakétákra és rendszerekre, jelentős csapásmérési és hírszerzési, megfigyelési és felderítési képességekre, valamint ezek gyors és elégséges rendelkezésre állásának biztosítására való képességre van szükség.

Ezek tömeggyártásának lehetővé tétele érdekében a védelmi ipari ágazat szerveződésének változnia kell.

1. háttérmagyarázat. Védelmi beszerzések az EU-ban: főként önállóan és külföldről vásárlás

Amint azt a védelmi beruházási hiányok elemzéséről és a további lépésekről szóló közlemény kiemeli, ha 2006 és 2020 között minden tagállam a GDP-jének 2 %-át fordította volna védelemre, 20 %-át pedig beruházásra, az hozzávetőleg további **1,1 billió EUR-t** eredményezett volna a **védelem céljára**, amelyből mintegy 270 milliárd EUR-t fordítottak volna beruházásra.

2022-ben a tagállamok védelmi kiadásai, melyek sorozatban immár nyolcadik éve emelkedtek, 240 milliárd EUR-t tettek ki⁷. **Az uniós tagállamok által Oroszország agressziós háborújának kezdete és 2023 júniusa között végrehajtott védelmi beszerzések 78 %-a az EU-n kívülről valósult meg**, ennek 63 %-a egyedül az Egyesült Államokból⁸.

2021 és 2022 között 7 %-kal nőtt az új felszerelések beszerzése, de 2022-ben a felszerelésekre fordított összes kiadásnak **csak 18 %-át** szánták a védelmi felszerelések együttműködésen alapuló uniós beszerzésére⁹, ami **jelentősen elmarad a tagállamok által meghatározott jelenlegi 35 %-os közös referenciaértéktől**¹⁰.

1.2. A védelmi készséghez erős, reagálóképes és innovatív európai védelmi technológiai és ipari bázisra van szükség

Amint azt a stratégiai iránytű és az uniós állam- és kormányfők granadai nyilatkozata¹¹ kiemeli, a védelmi készséggel és a képességekkel kapcsolatos uniós beruházások megerősítéséhez erős, agilis és reziliens technológiai és ipari bázisra van szükség.

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis alapvető és szerves tényező annak biztosításához, hogy társadalmainkat napjainkban és a jövőben is biztonság és jólét jellemezze. Egy reagálóképes és versenyképes európai védelmi technológiai és ipari bázis Európa saját, hiteles védelmi és biztonsági szerepének alapja.

Az uniós védelmi ipari készség napjainkban és a jövőben is köz- és magánberuházást igényel a szükségletek teljes spektrumában ahhoz, hogy a védelmi ipar időben és arányosan reagálhasson a tagállamok igényeire. Az innovációnak állandóan a figyelem középpontjában kell lennie, ugyanakkor biztosítani kell a külső sokkhatásokkal és zavarokkal szembeni rezilienciát.

⁷ Szemben a 2014. évi 171 milliárd EUR történelmi mélyponttal. Lásd: Európai Védelmi Ügynökség, Defence Data 2022, key findings and analysis (2022. évi védelmi adatok, főbb megállapítások és elemzés).

⁸ Jean-Pierre Maulny, THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE EUROPEAN DEFENCE MARKET (Az ukrajnai háború hatása az európai védelmi piacra), IRIS, 2023. szeptember, [19 ProgEuropeIndusDef JPMaulny.pdf \(iris-france.org\)](#).

⁹ 2022. évi koordinált éves védelmi szemle.

¹⁰ Az Európai Védelmi Ügynökség miniszteri irányítóbizottsága által 2007-ben megállapított referenciaérték.

¹¹ Európai Tanács, granadai nyilatkozat, 2023. október 6.

2. háttérmagyarázat. Az európai védelmi technológiai és ipari bázis ma: komoly lehetőségek tárháza, amelyeket még jobban ki kell aknázni

Az Unió védelmi technológiai és ipari bázisát ma fővállalkozók széles köre, közepes piaci tőkeértékű vállalatok és számos kis- és középvállalkozás (kkv) alkotja.

Amellett, hogy a többnyire néhány tagállamban található európai piacvezetők világszínvonalú, fejlett rendszereket gyártanak, nem kevésbé fontos szerepet játszik **az EU-szerte** működő számos kisebb, de gyakran kritikus jelentőségű platformgyártó, felszerelés-beszállító, fogyóeszközökre – például lőszerre – szakosodott gyártó, albeszállító és résipiaci gyártó.

A védelmi célú közös beszerzéssel foglalkozó munkacsoport által végzett ipar-feltérképezésből az derült ki, hogy a 46 legsürgősebben szükséges termék elsődleges gyártói 23 tagállamban találhatók.

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis globális szinten versenyképes, becsült **éves árbevétele 70 milliárd EUR**, és jelentős az exportvolumene (2021-ben meghaladta a 28 milliárd EUR-t). Az európai védelmi technológiai és ipari bázis becslések szerint összesen mintegy **500 000 főt**¹² foglalkoztat.

Általános versenyképessége ellenére az európai védelmi technológiai és ipari bázisnak a benne rejlő összes lehetőség kiaknázására való képességét veszélyezteti az elmúlt években elért eredmények ellenére évekig elhúzódó beruházási hiány. Ez annak a következménye, hogy a tagállamok az elmúlt évtizedekben és más geopolitikai környezetben hoztak szakpolitikai és költségvetési döntéseket annak érdekében, hogy a béke hozadékát más társadalmi felhasználási célokhoz rendeljék. Az ipar nemzeti irányvonalak mentén tapasztalható tartós széttagoaltsága szintén a védelmi beruházások optimális hatékonyságát gátló tényező. Ezek a tendenciák az uniós védelmi piac összehasonlításban lényegesen kisebb méretéhez és a globális szintén való jelenlétéhez, a harmadik országoktól való függőségek fokozódásához vezettek, ami rontotta az európai védelmi technológiai és ipari bázis azon képességét, hogy súlyának megfelelően teljesítsen.

1.3. A túl kevés, együttműködésen alapuló uniós beruházás miatt az európai védelmi technológiai és ipari bázis tartósan a súlyánál gyengébben teljesít

Egy olyan összetett piacon, ahol a nemzeti kormányok a kizárólagos vevők, a tagállamok a rendelkezésükre álló európai eszközök és keretek sokfélesége ellenére még mindig nem hangolják össze, nem vonják össze és nem egyesítik megfelelően a védelmi tervezési és beszerzési döntéseiket. Ennélfogva a kereslet továbbra is nagyrészt nemzeti irányvonalak mentén szerveződik, a beruházási döntések többsége pedig belföldi megfontolásokból fakad és nemzeti programozáson alapul, és gyakran nem vesz figyelembe szélesebb körű stratégiai és hatékonysági megfontolásokat. Ennek következtében és az elmúlt évtizedek bizonyos konszolidációs szakaszai ellenére a kínálati oldal továbbra is alapvetően nemzeti irányvonalak mentén szerveződik, a tagállamok pedig ipari és ellátásbiztonsági megfontolások miatt lehetőség szerint nemzeti megoldásokat választanak. Ez az európai védelmi technológiai és ipari bázis széttagoaltságát eredményezi, amely különböző, túlságosan szűk védelmi piacokon, nem pedig egy egységes, jóval nagyobb és integrált piacon lép fel.

¹² Adatforrás: a SIPRI által az Európai Bizottság megbízásából készített becslések.

Ez gyengíti az európai védelmi technológiai és ipari bázist. Először is a keresleti oldal optimálisan nem kollektív módon nyilvánul meg. Ez párhuzamosságokat és kihagyott lehetőségeket eredményez az általában szükséges felszerelésekre vagy infrastruktúrára irányuló beruházások közös felhasználásúvá tétele és szinkronizálása terén. Másodszor, a kínálati oldal nem kap ösztönzést együttműködésre, sőt integrációra sem a kereslet hatékonyabb kifejezéséhez igazodás érdekében. A kínálati oldalon a leadott megrendelések kiszámíthatóságának és kritikus tömegének hiánya érvényesül, ezáltal nem tudja kihasználni a méretgazdaságosságot. Harmadszor, a tagállamok – különösen a közelmúltban – általában késztermékeket szereznek be harmadik országokból, ezáltal elapasztják a belső keresletet, és az európai adófizetők pénzét inkább külföldön, semmint Európában fektetik be munkahelyekbe és kulcsfontosságú technológiákba.

Ez viszont arra kötelezi az európai védelmi technológiai és ipari bázist, hogy életképességének biztosítása érdekében az exportra összpontosítson, ami a harmadik országok megrendeléseitől való túlzott függőség kockázatával jár, ennek pedig az a következménye, hogy válságok és kapcsolódó hiányok esetén a tagállami megrendelésekre való reagálás kevésbé jelent prioritást, mint a harmadik országokkal kötött szerződések teljesítése.

A fenti mintázatok kombinációja veszélyezteti az ellátásbiztonságot. Az egységes piac realitássá vált alacsonyabb szinteken, ahol az ellátási láncok jelentősen átnyúlnak az országhatárokon. Ez azonban nem tükröződik egy olyan uniós szintű kollektív stratégiai irányításban, amely válságforgatókönyvekben támogatná az ellátásbiztonságot. Az ellátottság tekintetében a harmadik országoktól való túlzott függőség tendenciája válságok esetén még jobban veszélyezteti az ellátásbiztonságot és a cselekvési szabadságot.

1.4. Segítségnyújtás Ukrajnának az orosz agresszióval való ellenállásban: meghatározó uniós hozzájárulás, mely azonban még jelentősen javítható

Az EU és tagállamai bizonyították, hogy képesek gyorsan támogatást mozgósítani Ukrajna fegyveres erői számára, többek között az európai védelmi technológiai és ipari bázisból. 2024. január végén az EU és tagállamai együttesen több mint 28 milliárd EUR értékű katonai felszerelést szállítottak Ukrajnába.

Az Európai Békekeretnek köszönhetően az EU a 2022. februári teljes körű orosz invázió után néhány napon belül azzal támogatta Ukrajnát, hogy visszatérítést biztosított azoknak a tagállamoknak, amelyek katonai segítséget nyújtottak Ukrajnának. Az Európai Békekeret halált okozó és halált nem okozó felszerelések további szállítását ösztönzi Ukrajnába. A lőszerre irányuló háromutas kezdeményezéssel¹³ a Tanács a tüzérségi löszerek és a föld-föld rakéták szállításának és beszerzésének, valamint az ipar kapacitásbővítésének ösztönzését célzó, ambiciózus keretről állapodott meg.

A tagállamok e kezdeményezés keretében megrendeléseket adtak le az EU-ban és Norvégiában további tüzérségi löszerek beszerzésére, többek között az Európai Védelmi Ügynökség által az európai védelmi iparral a tagállamok nevében megtárgyalt keretszerződések¹⁴ alkalmazásával. A lőszergyártás támogatásáról szóló rendelet

¹³ Az Ukrajnának szánt löszerek szállítása és közös beszerzése, Brüsszel, 2023. március 20, 7632/23, [pdf \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A7632%2F23).

¹⁴ Az Európai Védelmi Ügynökség a jelenlegi állapot szerint 60 keretszerződést írt alá az európai iparral.

(ASAP)¹⁵ keretében nyújtott uniós támogatás növeli és felgyorsítja az Ukrajna támogatására és a nemzeti készletek feltöltésére irányuló kapacitását.

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis azt is bebizonyította, hogy képes hatékonyan fenntartani ezeket az erőfeszítéseket. **Az európai védelmi technológiai és ipari bázis a háború kezdete óta 50 %-kal növelte tűzérségi lőszergyártási kapacitását.** Már évente egymillió tűzérségi lőszer gyártására képes, és 2024 végére várhatóan eléri az 1,4 milliót, 2025 végére pedig a 2 milliót meghaladó kapacitást.

A tagállamok készleteiből és az Európai Békekeretből finanszírozott beszerzésből származó adományokon túl az európai védelmi technológiai és ipari bázis az Ukrajnával kötött közvetlen szerződések keretében jelentős mennyiségű tűzérségi lőszert is biztosított, ami azt jelzi, hogy képes hozzájárulni a megszálló erők elleni küzdelemhez.

Az EU olyan új kezdeményezéseket is bevezetett, mint például az európai védelmi ipar közös beszerzés révén történő megerősítését szolgáló eszköz (EDIRPA) létrehozásáról szóló rendelet¹⁶. Ennek ellenére ipari és kormányzati szinten is jóval többet kell tenni.

1.5. A szükséghelyzeti reagálástól a készségig: itt a paradigmaváltás ideje

Itt az ideje, hogy a szükséghelyzeti reagálásról áttérjünk a strukturális jellegű uniós védelmi készségekre minden időtávon. Az EU-nak biztosítania kell, hogy a szükséges mennyiségű fogyóeszköz a tagállamai és a partnerei rendelkezésére álljon, többek között válság idején is, ugyanakkor a következő években biztosítania kell a következő generációs, magas színvonalú kritikus képességek időben történő fejlesztését és szállítását. Ez az ukrán védelmi szükségleteket is figyelembe veszi. Ezenfelül a kibertérhez, a világűrhez, a tengeri színtérhez és a légtérhez hasonló, vitatott területekhez való biztonságos hozzáférést egyetlen tagállam sem tudja hatékonyan megvédeni. Ezért az EU-nak fejlesztenie kell az ahhoz szükséges kapacitását, hogy az európai szintű megoldásokra irányuló szükséges beruházásokkal biztosítsa az e területekhez való kollektív hozzáférést.

Az uniós polgárok biztonságához hozzájáruló versenyképes európai védelmi technológiai és ipari bázis olyan ipari ágazatot jelent, amely képes megőrizni technológiai kiválóságát, ugyanakkor a túlzott külső függőségekből vagy a szűk keresztmetszetekből fakadó korlátozások nélkül, a megfelelő időpontban biztosítja azt, ami szükséges¹⁷. Alapvető fontosságú egy olyan ipar, amely új kapacitásokra irányuló beruházásokat hajt végre, és készen áll arra, hogy szükség esetén „háborús” gazdasági modellre álljon át.

Ez a köz- és a magánszféra közös szerepvállalásával jár. Az EU készen áll arra, hogy a tagállamokat és az európai védelmi technológiai és ipari bázist is támogassa a beruházások kockázatmentesítésével, hozzájárulva egy ambiciózusabb uniós szintű védelmi ipari politikához. Ennek elérése érdekében az Uniónak maximalizálnia kell a versenyt, az együttműködést és a konszolidációt előnyeit. Hasonlóképpen, meg kell őrizni az európai védelmi technológiai és ipari bázis versenyképességét és exportképességét, mindemellett

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1525 rendelete a lőszergyártás támogatásáról (ASAP), HL L 185., 2023.7.24., 7. o.

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/2418 rendelete az európai védelmi ipar közös beszerzés révén történő megerősítését szolgáló eszköz létrehozásáról (EDIRPA) (HL L 2023/2418, 2023.10.26.).

¹⁷ Az európai védelmi technológiai és ipari bázis reziliensebb uniós egységes piacra támaszkodhatna különféle intézkedések végrehajtásával, különösen válság idején, ahogyan „A 2020. évi új iparstratégia frissítése: Erősebb egységes piac kiépítése Európa fellendülése érdekében” című közlemény (COM(2021) 350) megállapítja.

ugyanakkor biztosítani kell, hogy a tagállamok teljes mértékben támaszkodhassanak védelmi iparukra annak érdekében, hogy szükségleteiket időben és a szükséges mennyiségben kielégítsék, amikor az uniós polgárok biztonsága a tét.

Ez a stratégia a következők érdekében vezet be intézkedéseket: i. az uniós védelmi ipari készülség támogatása, a tagállamok védelmi szükségleteinek fokozott koordinációja alapján, ii. az európai védelmi technológiai és ipari bázis megerősítése a gyártás fokozása érdekében, ellátásbiztonságának biztosítása mellett, iii. az uniós védelmi ipari készülséget támogató pénzügyi eszközök kialakítása és iv. a védelmi ipari készülség kultúrájának általános érvényesítése, valamint v. a partnerekkel való hatékony együttműködés. Első azonnali kezdeményezésként a Bizottság az európai védelmi beruházási program (EDIP) létrehozásáról szóló új rendeletre tesz javaslatot annak érdekében, hogy a jelenlegi többéves pénzügyi keretben biztosítsa az európai védelmi technológiai és ipari bázis támogatásának folyamatosságát, miközben új támogatási formákat tesztl a következő programozási időszakra tekintettel.

A javasolt EDIP meghosszabbítja az EDIRPA és a lőszergyártás támogatásáról szóló jogszabály által az európai védelmi technológiai és ipari bázis versenyképességéhez nyújtott támogatás időtartamát, és kibővíti annak alkalmazási körét. Az európai védelmi technológiai és ipari bázis által gyártott védelmi termékek beszerzési szakaszában ösztönözni fogja az együttműködést, támogatni fogja az Európai Védelmi Alapból finanszírozott intézkedésekből származó termékek iparosítását, illetve támogatni fog más uniós együttműködési kereteket, és általánosabban támogatni fogja a védelmi ipar Unión belüli kapacitásbővítését. Létre fog hozni továbbá egy uniós ellátásbiztonsági rendszert annak érdekében, hogy a válságokra való reagálás során fokozza az Unión belüli szolidaritást és hatékonyságot.

2. A KÉSZÜLTSEG NÖVELÉSE: TÖBB, JOBB, KÖZÖS ÉS EURÓPAI SZINTŰ BERUHÁZÁSSAL

Végső soron a védelmi ipar kapacitásbővítése a nagyobb volumenű tagállami megrendelésektől függ, amelyek nem adhatók le a védelmi költségvetések növelése nélkül. A tagállamok 2022 februárja óta elkezdték rendkívüli ütemben növelni költségvetésüket (lásd az 1. háttérmagyarázatot). Nemzeti és európai szinten azonban jóval több beruházásra van szükség az uniós ipar strukturális alkalmazkodásához, innovatívabbá és versenyképesebbé tételéhez, hogy szembe tudjon nézni az új biztonsági realitással. Most létfontosságú, hogy a védelmi ipari készülség elérése érdekében az Unió kollektív módon a lehető legtöbbet hozza ki ebből a folyamatban lévő költségvetés-növelésből. E célból a Bizottság és a főképviseelő / az Ügynökség vezetője készen áll arra, hogy támogassa a tagállamokat abban, hogy továbbra is fokozzák a beruházásokat, de abban is, hogy ezt jobban, közösen és európai szinten tegyék.

2.1. Jobb beruházás

A jobb beruházás azt jelenti, hogy a beruházásokat oda kell irányítani, ahol a legjobban számítanak, kerülve a párhuzamosságokat és fokozva a hatékonyságot. Ez szükségessé teszi a tagállamok beruházási terveinek és erőfeszítéseinek fokozott koordinálását.

2.1.1. Új közös programozási és beszerzési funkció

A védelmi beruházási hiányok elemzéséről és a következő lépésekről szóló közös közleményben bejelentetteknek megfelelően a programozás és a beszerzés strukturált megközelítése erősíteni fogja az átláthatóságot, a koordinációt és a következetességet a

tagállamok között, valamint ez utóbbiak és az uniós intézmények között. Ez ki fogja egészíteni és észszerűsíteni fogja a képességekhez, az iparhoz, a kutatáshoz és a védelemhez kapcsolódó infrastruktúra területén meglévő kezdeményezéseket, lehetővé téve a finomított és közös rangsorolási, valamint tartós együttműködési erőfeszítéseket.

A **védelmi ipari készségi tanács (a továbbiakban: tanács)** a tagállamokat, a főképviselőt / az Ügynökség vezetőjét és a Bizottságot tömöríti különböző formációkban 1. a védelmi beruházási hiányok elemzéséről szóló közös közleményben előírányzott közös uniós védelmi programozási és beszerzési funkció ellátása, valamint 2. az EDIP végrehajtásának támogatása érdekében.

A tanács a **közös uniós védelmi programozási és beszerzési funkció** ellátása érdekében – a védelmi célú közös beszerzéssel foglalkozó munkacsoport sikeres munkájára alapozva – egy olyan fórumot fog biztosítani, amelyet a Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője hív össze a megállapított prioritások uniós szinten történő megvitatása és finomítása céljából, a szerepük és a felelősségi körük sérelme nélkül. Az e stratégiai által létrehozandó formációban a tanács a tagállamok beszerzési terveinek összehangolását és konfliktusainak feloldását is támogatja, és stratégiai iránymutatást nyújt a kereslet és a kínálat eredményesebb összehangolása érdekében. E tekintetben a tanács keretében végzett munkának lehetővé kell tennie, hogy a tagállamok közösen értelmezhesék az európai védelmi technológiai és ipari bázis összetételét, és elő lehessen mozdítani az Unión belüli gyártási kapacitásokkal kapcsolatos közös helyzetismeretet. A jelenlegi ipari kapacitásokról kialakult átfogó kép alapján a tanács keretében ülésező tagoknak értékelniük kell a megállapított beszerzési igények kielégítéséhez szükséges gyártási kapacitásokat, és megfelelő védelmi ipari gyártási célkitűzéseket kell javasolniuk, különösen a legkritikusabb képességek tekintetében.

A közös uniós védelmi programozási és beszerzési funkció ellátása érdekében a tanács üléseit a Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője fogja előkészíteni és a tanács elnökletét közösen fogja ellátni.

Ezen túlmenően **az EDIP végrehajtásának támogatása céljából a tanács hivatalosan az EDIP-rendelet keretében jön létre**, konkrétan annak biztosítása érdekében, hogy uniós szinten biztosítsa az ellátásbiztonságot, ugyanakkor tájékoztatást és segítséget is nyújtson az EDIP-ben kidolgozott, az európai védelmi technológiai és ipari bázist támogató különböző intézkedések végrehajtásában. Ebben a formációban a tanács elnökletét a Bizottság látja el az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) és az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) részvételével.

E törekvés kiegészítéseként a kormányok és az ipar közötti eredményes együttműködés biztosítása, valamint a szorosabb párbeszéd és elkötelezettség kialakítása érdekében egy magas szintű **európai védelmi ipari csoport** jön létre. Ez a csoport – az adott kérdéstől függően – meghatározott (például ágazatspecifikus) formációkban fog ülésezni, és a tanács kiemelt tárgyalópartnereként fog működni az iparral való konzultáció, valamint a tagállami tervek és az európai védelmi technológiai és ipari bázis által elérhető eredmények közötti összhang fokozása érdekében, az Európai Unió működéséről szóló szerződés keretében alkalmazandó versenyszabályok sérelme nélkül.

2.1.2. A stratégiai programozástól a közös érdekű projektekig

Az új, uniós szintű közös programozási és beszerzési funkciót ellátó tanács egyik feladata **a lehetséges közös érdekű projektek közös meghatározása az uniós erőfeszítések és finanszírozási programok összpontosítása érdekében**. Az új közös programozási és

beszerzési funkció meglévő eszközökön és kezdeményezéseken, konkrétan a képességfejlesztési terven (CDP), a koordinált éves védelmi szemlén (CARD) és az állandó strukturált együttműködésen (PESCO) fog alapulni.

Védelmi készülségének a jelenlegi biztonsági környezeten belüli fokozására tekintettel az Uniónak az uniós képességfejlesztési prioritások keretében meg kell határoznia azokat a **védelmi vonatkozású európai közös érdekű projekteket**, amelyekre az erőfeszítéseket és az erőforrásokat összpontosítani kell. A több, jobb, közös és európai szintű beruházás révén a tagállamok maximalizálni tudják majd beruházásaik hatását a teljes spektrumot lefedő képességek fejlesztése és működtetése érdekében. Ez hozzá fog járulni a stratégiai területekhez és a vitatott műveleti területekhez való hozzáférés biztonságossá tételéhez, többek között olyan megfelelő rendszerek kifejlesztése révén, amelyek közös érdekű és használatú európai védelmi infrastruktúráként szolgálnának. Ez hozzájárulna továbbá a missziókhöz és műveletekhez, valamint az uniós gyors telepítésű kapacitáshoz szükséges stratégiai támogató eszközök rendelkezésre állásának biztosításához.

2035-re az EU-nak rendelkeznie kell működő, illetve a fejlesztés előrehaladott szakaszában lévő, európai jellegű képességekre irányuló projekkel. A tagállamok megállapodásától függően ezek a képességek többek között a következők lehetnek: az integrált európai lég- és rakétavédelemhez (amelyek kritikus jellegét Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított katonai agressziója megerősítette), a világűrrel kapcsolatos helyzetismerethez, az Unió hatékony védelmének szükségességével arányos kibervédelmi képességek hálózatához, valamint a megfelelően méretezett tengeri és víz alatti védelmi eszközökhöz kapcsolódó képességek.

2.2. Közös beruházások

Az erősebb uniós védelmi készülség a több közös beruházás előfeltétele. A tagállamoknak fokozottabban együtt kell működniük a képességek teljes életciklusa során, a kutatás, a fejlesztés és a beszerzés szakaszától kezdve. Már léteznek eszközök a képességbeli prioritások (képességfejlesztési terv) és az együttműködési lehetőségek (koordinált éves védelmi szemle) meghatározására. Mindenképpen fontos annak biztosítása, hogy ezeket ténylegesen felhasználják konkrét védelmi képességek megtervezéséhez, azokra irányuló beruházásokhoz és végső soron azok megvalósításához.

2.2.1. *Adott esetben a közös beszerzés mint norma: az EDIRPA keretében kialakított beavatkozási logika kiterjesztése*

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis versenyképességének támogatása érdekében a kereslet hatékony kifejezéséhez való további hozzájárulás érdekében a **Bizottság az EDIRPA beavatkozási logikájának kiterjesztését**, valamint az európai védelmi technológiai és ipari bázisból származó védelmi termékek együttműködésen alapuló beszerzéséhez nyújtott támogatás fokozását **javasolja**. Ez az EDIP szerinti támogatási keret ellensúlyozni fogja az összetett együttműködéssel járó pénzügyi költségeket, túllépve a legsürgetőbb és legkritikusabb védelmi termékeken, ezáltal kiszélesítve az EDIRPA beavatkozási területét.

Az EDIP közös beszerzésre elkülönített támogatási kerete együttműködés keretében segíti majd az ipar strukturális változásokhoz való alkalmazkodásának felgyorsítását. Emellett ösztönözni fogja a tagállamok közötti szolidaritást azáltal, hogy lehetővé teszi számukra a közkiadások hatékonyságának növelését, valamint az interoperabilitáshoz és a helyettesíthetőséghez való hozzájárulást.

A Bizottság és a főképviseelő / az Ügynökség vezetője **mérni fogja** a védelmi kereslet egyesítése terén az e stratégia elfogadását követően elért **eredményeket**. A védelmi felszerelések együttműködésen alapuló kutatásának, fejlesztésének (K+F) és beszerzésének fokozatosan normává kell válnia az EU-ban.

A **tagállamok** eddig **nem tudták teljesíteni** az európai együttműködésen alapuló felszerelés-beszerzés során a felszerelésekre szánt teljes költségvetés 35 %-ára vonatkozó, először 2007-ben elfogadott referenciaértéket¹⁸.

Az európai védelmi technológiai és ipari bázist megcélzó tartós, hosszú távú keresleti jelzés felé való elmozdulás érdekében a tagállamok számára javasolt azon cél elérése, hogy **2030-ra a védelmi felszerelések legalább 40 %-át együttműködés keretében szerezzék be**.

E cél teljesítésével a tagállamok folyamatban lévő és közeljövőbeli további védelmi beruházásai hatékonyabb eredményeket hoznak, ezáltal határozottan fokozva az EU rezilienciáját és biztonságát. Az EDIRPA és az EDIP által uniós szinten biztosított jelentős ösztönzők, az Európai Békekerettel összefüggésben szerzett tapasztalatokkal, valamint a szükségességre, a sürgősségre és a szolidaritásra vonatkozó, a jelenlegi geopolitikai helyzetből adódó nagyobb fokú tudatossággal együtt ezt alapvető fontosságúvá és egyben reálissá teszik.

2.2.2. Szisztematikusabb fellépés az interoperabilitás és a helyettesíthetőség támogatása érdekében

Ukrajna Oroszország indokolatlan agressziója elleni küzdelem során szerzett tapasztalatai bizonyították az interoperábilis és helyettesíthető védelmi képességek értékét. A harctéren levont tanulságok rámutattak a különböző tagállamokban gyártott, hasonló, de nem igazán interoperábilis és nem is helyettesíthető fegyverrendszerek – többek között az azonos kaliberű löszerek – használatának kihívásaira. Ez amellet, hogy súlyos műveleti kihívást jelent, csökkenti a versenyképességet és a méretgazdaságosságot, és ezért korlátozza a belső piac működését. Az ezzel összefüggő jelenlegi és fenntarthatatlan korlátozások kiváltó okai a nemzeti követelményekkel, a szabványok elterjedésével és a tanúsítással kapcsolatos problémák. A piac szétagoltságának felszámolása érdekében a következő három tényező egyformán fontos: a közös követelmények tagállamok általi meghatározása, a meglévő szabványok alkalmazása vagy újak létrehozása, valamint a tanúsítványok fokozottabb kölcsönös elismerése.

3. háttérmagyarázat: Az optimálistól elmaradó műszaki követelmények, szabványok és tanúsítványok veszélyeztetik az uniós védelmi készséget

A korábbi európai együttműködési programokat túl gyakran hátráltatta, hogy a tagállamok általában **túlságosan egyedivé teszik a nemzeti képességtervezési folyamatokból fakadó nemzeti követelményeket, és azokat túlzott mértékben alkalmazzák**. Ez általában ugyanazon képesség több változatát eredményezte, növelve a K+F-költségeket, a beszerzési és karbantartási költségeket, az ellátási láncok igénybevételét optimálistól elmaradóvá tette és késedelmeket okozott, továbbá csökkentette a közös képzés, logisztika lehetőségét és az egyéb együttműködési lehetőségeket.

Bár a szigorú szabványosítás segíthet e problémák leküzdésében, számtalan bizonyíték van arra, hogy a szabványok önmagukban nem tudják teljes mértékben elhárítani az interoperabilitással és a helyettesíthetőséggel kapcsolatos problémákat. A NATO

¹⁸ Az Európai Védelmi Ügynökség miniszteri irányítóbizottsága által 2007-ben megállapított referenciaérték.

keretében elfogadott szabványosítási megállapodások (STANAG) ellenére **e szabványok önkéntes elterjesztése továbbra is problémát jelent.** Egy másik kihívás abból fakad, hogy a jelenleg elfogadott szabványok gyakran nem biztosítják kellőképpen a műveleti szempontból szükséges tényleges interoperabilitást és helyettesíthetőséget, mivel nem terjednek ki minden védelmi rendszerre, és szisztematikusan nem is elég részletesek.

Végezetül **a tanúsítás is kezelendő probléma marad.** A tanúsítványokat jelenleg nemzeti szinten az erre a célra kijelölt hatóságok állítják ki, és azokat nem ismerik el kölcsönösen, gyakran a biztonsági protokollok miatt, ami ténylegesen széttagolja a piacot és akadályozza a logisztikát.

A védelmi szabványok a fegyveres erők által használt anyagok és felszerelések interoperabilitását lehetővé tevő kulcsfontosságú támogató eszközök. Az EU – különösen az Európai Védelmi Ügynökség által végrehajtott tevékenységekkel – támogatja a tagállamokat a szabványosítási követelmények megállapításában és az együttműködésen alapuló projektek keretében történő szabványalkalmazásban, miközben a NATO keretében elfogadott szabványosítási megállapodásokat használja fő hivatkozási alapként.

Számos, az Európai Védelmi Alap keretébe tartozó projekt már támogatja a felszerelések uniós szintű fokozott szabványosítását arra való tekintettel, hogy bármely koalíción belül biztosítani lehessen az interoperabilitást és a helyettesíthetőséget. Az Európai Védelmi Alap ezért megköveteli a tagállamoktól, hogy közös működési követelményeket határozzanak meg a pályázati felhívások harmonizációs folyamata keretében, amelyben minden tagállam részt vehet. A további erőfeszítéseknek azonban arra kell irányulniuk, hogy a fegyvergyártás és -beszerzés során – a meglévő kezdeményezésekre alapozva és azokat kiegészítve – ösztönözzék a legelterjedtebb meglévő szabványok alkalmazását. A további munka alapját különösen az Európai Védelmi Ügynökség által kezelt európai védelmi szabványok referenciarendszerének (EDSTAR) kell képeznie, amely a programokat, szervezeteket és ügynökségeket támogató, bevált gyakorlatokat rögzítő szabványokat határoz meg. Az EDSTAR kiegészíti a NATO keretében elfogadott szabványosítási megállapodásokat, és célja a védelmi és biztonsági termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó szabványalkalmazás eredményességének, hatékonyságának és interoperabilitásának optimalizálása. Az uniós védelmi ipari programoknak és eszközöknek tovább kell ösztönözniük és prioritásként kell kezelniük a követelmények szabványosításához és harmonizációjához hozzájáruló projekteket.

A Bizottság ezért a védelmi ipari programjai és különösen az Európai Védelmi Alap keretében elő fogja mozdítani az elfogadott – az EU szabványosítási stratégiájával összhangban álló¹⁹ – polgári vagy védelmi szabványok, például a NATO keretében elfogadott szabványosítási megállapodások alkalmazását.

A tanúsítás annak hivatalos elismeréseként határozható meg, hogy egy adott felszerelés megfelel az alkalmazandó követelményeknek, amelyek garantálják, hogy a felszerelés az azt kezelő személyek számára jelentős veszély nélkül használható. A védelmi ágazatban, ahol a felszerelések jelentősen veszélyeztethetik az azokat kezelő személyek életét, a tagállamok oly módon nyújtanak biztosítékokat, hogy megbízzák a hatóságokat (általában a védelmi minisztériumokon belüli hivatalokat) a felszerelések használat előtti tanúsításával. A tanúsítványok kölcsönös elismerésének hiánya következtében a termékek bizonyos piacokon még az EU-n belül sem kínálhatók.

¹⁹ Az EU szabványosítási stratégiája, COM(2022) 31.

A tanúsítással kapcsolatos problémák kezelése érdekében a **Bizottság gyors kereszttanúsítási tevékenységeket is támogatni fog**, ideértve szükség esetén a kapcsolódó tesztelést is. Ez a kereszttanúsítás az Európai Védelmi Ügynökség keretei között a légialkalmassági ágazatban önkéntes alapon már megvalósult. Az Ügynökség törekedni fog arra is, hogy még inkább megkönnyítse az egyéb tanúsítási, tesztelési és értékelési tevékenységeket. Különösen az Európai Védelmi Ügynökség védelmi teszteléssel és értékeléssel kapcsolatos munkájának támogatása megkönnyítené a hasonló felszerelések platformok közötti kereszttanúsításának biztosítását célzó tesztelési tevékenységek összehangolását.

Ezen túlmenően a Bizottság azt javasolja, hogy válság idején különleges körülmények között lehetővé kell tenni a nemzeti tanúsítványok kölcsönös elismerését az EDIP rendelkezései alapján.

2.2.3. Stabil, együttműködésen alapuló, teljes életciklusra kiterjedő fegyverkezési programok felé: az európai fegyverkezési program struktúrája mint új, hatékony eszköz

A tagállamok együttműködésen alapuló fegyverkezési programjai jelentős kihívásokkal szembesülnek. Ezek a programok többnyire eseti alapon jönnek létre, és az összetettségükkel arányos eszközök hiánya veszélyezteti őket. Ez gyakran késedelmekhez és költség-túllépésekhez vezet. Bár az Európai Védelmi Alap és a PESCO ösztönzőket és kereteket kínál e helyzet orvoslására, tovább kell ösztönözni és meg kell újítani a tagállamok elkötelezettségét a védelmi képességek teljes életciklusa alatti együttműködés iránt. Ennek érdekében a **Bizottság az európai fegyverkezési program struktúrája (SEAP) formájában egy új jogi keretet fog rendelkezésre bocsátani** a védelmi együttműködés alátámasztásának és megerősítésének eszközeként, többek között a PESCO keretében is, amennyiben a tagállamok erről megállapodnak.

Ezen az új jogi kereten belül a tagállamok egységesített eljárásokat vehetnek majd igénybe az együttműködésen alapuló védelmi programok kezdeményezéséhez és lebonyolításához. A tagállamok – konkrét feltételek mellett – az EDIP, valamint az egyszerűsített és harmonizált beszerzési eljárások keretében magasabb finanszírozási arányra lehetnek jogosultak. Amennyiben a tagállamok a SEAP keretében (nemzetközi szervezetként eljárva) közösen birtokolják a beszerzett felszereléseket, **héamentességben részesülhetnek**. Ezen túlmenően **az EDIP prémiumot fog biztosítani** a SEAP keretében kifejlesztett és beszerzett termékekhez, amennyiben az érintett tagállamok a védelmi célú kivitelre vonatkozó közös megközelítésben állapodnak meg. A nemzetközi szervezeti jogállás továbbá lehetővé fogja tenni a tagállamok számára, hogy – amennyiben úgy kívánják – hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat bocsássanak ki a fegyverkezési programok hosszú távú finanszírozási tervének biztosítása érdekében. Bár az Unió nem lenne felelős a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok tagállamok általi kibocsátásáért, a SEAP működéséhez az EDIP keretében fizetett hozzájárulások javíthatják az uniós támogatásra jogosult fegyverkezési programok tagállamok általi finanszírozásának feltételeit.

Ez az új eszköz a tagállamok együttműködési törekvéseinek fokozásához is hozzá fog járulni, összhangban a tagállamok által a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) keretében közösen elfogadott képességbeli prioritásokkal, nevezetesen a képességfejlesztési terv révén. Elő kell segítenie és támogatnia kell a PESCO-projektek végrehajtását, és hozzá kell járulnia a részt vevő tagállamok által tett szigorúbb kötelezettségvállalások teljesítéséhez. A PESCO folyamatban lévő stratégiai felülvizsgálatával összefüggésben a főképvisező ajánlhatja a részt vevő tagállamoknak,

hogy erősítsék meg az európai védelmi technológiai és ipari bázissal kapcsolatos szigorúbb kötelezettségvállalásokat, és – e stratégia céljával összhangban – vegyenek fontolóra lehetséges új kötelezettségvállalásokat, nevezetesen az európai védelmi technológiai és ipari bázistól való közös beszerzésre vonatkozóan. Ezeket a PESCO-projektek létrehozása és végrehajtása során is figyelembe lehetne venni.

Amint azt e közös közlemény 3. szakasza ismerteti, a SEAP az Európai Védelmi Alapból finanszírozott, ipari gyártást célzó, együttműködésen alapuló K+F-tevékenységekből származó prototípusok fejlesztését is támogathatná.

2.3. Európai szintű beruházás

A több, jobb és közös beruházás kizárólag akkor fokozza az Unió védelmi készségét, ha a nagyobb nemzeti költségvetések eredményeként végrehajtott több beruházás az Unió védelmi iparának javát szolgálja. Mindazonáltal a tagállami beruházásoknak az európai védelmi technológiai és ipari bázishoz való átirányítása nagymértékben függ attól, hogy ez utóbbi képes-e bizonyítani, hogy a sebesség és a volumen tekintetében is ki tudja elégíteni a tagállamok igényeit.

A tagállamok a drámaian romló biztonsági környezet miatt sürgős beszerzési döntéseiket egy olyan európai védelmi technológiai és ipari bázisra támaszkodva hozták meg, amelynek még mindig a korlátozott mértékű, békeidős gyártási kapacitás szab határt. A beszerzések ugrásszerű növekedése főként a nem uniós iparnak kedvezett. A kellő időben és mennyiségben való rendelkezésre állás ezért az európai védelmi technológiai és ipari bázis versenyképességének és az Unió biztonságának új paramétere, különösen fokozott biztonsági feszültségek idején.

E tendencia intenzívebbé válása a meglévő függőségek növekedéséhez, illetve új függőségek kialakulásához vezetett, ezáltal korlátozva a több beruházás potenciális pozitív körforgását (ún. „*circulus virtuosus*”), ami az európai védelmi technológiai és ipari bázis megerősödését eredményezte. Az Egyesült Államok Foreign Military Sales (FMS) elnevezésű, katonai felszerelések külföldi értékesítését célzó programja keretében az EU-ban végrehajtott beszerzések volumene 2021 és 2022 között 89 %-kal nőtt²⁰. Ezenfelül más harmadik országok feltörekvő fegyvergyártói is behatoltak az uniós piacra. Ez a tendencia veszélyezteti az európai védelmi technológiai és ipari bázis versenyképességét, és azzal a következménnyel jár, hogy az uniós adófizetők pénzéből teremtenek munkahelyeket külföldön, ezért tehát meg kell fordítani.

E célból a Bizottság a főképviselelővel / az Ügynökség vezetőjével együttműködve egy **európai katonai értékesítési mechanizmust** kíván létrehozni, elősegítve az európai védelmi technológiai és ipari bázisból kikerülő védelmi termékek rendelkezésre állását, és fokozva az ezzel kapcsolatos tudatosságot. A Bizottság azt javasolja, hogy e mechanizmus tesztelésére az EDIP keretében végrehajtott kísérleti projekt útján kerüljön sor, hogy 2028-tól kezdődően a tagállamokkal és az iparral közösen történjen meg a teljes értékű mechanizmus kialakítása. A kísérleti mechanizmus négy pillér köré fog szerveződni: 1. a védelmi termékek katalógusa, 2. a védelmi képességek társulásainak létrehozásához nyújtott, gyorsan elérhető pénzügyi támogatás, 3. a beszerzési eljárások megkönnyítését célzó rendelkezések, valamint 4. beszerzési megbízottaknak szánt kapacitásépítési intézkedések.

²⁰ Center for International Policy, Security Assistance Monitor, securityassistance.org.

Először is a Bizottság – a meglévő eszközökre²¹ alapozva – a főképviselelővel / az Ügynökség vezetőjével együttműködve az európai védelmi technológiai és ipari bázis által kifejlesztett **védelmi termékek egységes, központosított és naprakész katalógusának** létrehozásán fog dolgozni. Az ukrajnai háborúval összefüggő lőszerválság rávilágított arra, hogy az Unió jelentős gyártási kapacitással rendelkezik, de e kapacitás jelentős alulbecslése következtében harmadik országbeli gyártókra irányult fokozott figyelem. Az ilyen jellegű téves megítélések károsak az európai védelmi technológiai és ipari bázisra nézve, és ezeket korrigálni kell. Az EU által kialakított megoldások láthatóbbá tétele érdekében a Bizottság a főképviselelővel / az Ügynökség vezetőjével szorosan együttműködve egyablakos ügyintézési pontot fog biztosítani, amely lehetővé teszi az európai védelmi technológiai és ipari bázis által gyártott védelmi termékek azonosítását. Ebbe a katalógusba az ipar önkéntesen, célzott pályázati felhívások keretében táplál majd be adatokat.

Másodszor, a Bizottság – az uniós gyártású védelmi termékek rendelkezésre állásának javítása és azok szállítási idejének felgyorsítása érdekében – támogatni fogja a **védelmi ipari készütségi társulások** létrehozását. Azáltal, hogy az iparunk kisebb nemzeti piacokra, korlátozott mennyiségeket gyárt, versenyhátrányban van a nem uniós szereplőkkel szemben. Míg az uniós gyártók szállítási átfutási ideje hasonló vagy rövidebb, mint a nem uniós gyártóké, az a körülmény, hogy a nem uniós termékek gyakran könnyen hozzáférhetővé tehetők a meglévő nem uniós készletekből, a piacra lépés felgyorsításához vezet, ami vonzóbbá teszi ezeket a nem uniós megoldásokat. A Bizottság az EDIP keretében további védelmi képességek beszerzésének pénzügyi támogatását javasolja, amelyek tekintetében a tagállamok úgy döntöttek, hogy a SEAP keretében közös beszerzést végeznek. Ez lehetővé tenné olyan stratégiai tartalékok képzését, amelyeket gyorsan további ügyfelek rendelkezésére lehetne bocsátani, ami vonzó kormányközi rendszert eredményezne. A tartalékba helyezett felszerelések használatának irányítását az európai fegyverkezési program struktúrájának részét képező tagállamok fogják kialakítani.

Harmadszor, a Bizottság azt javasolja, hogy az uniós székhelyű gyártókkal kötött **jövőbeli védelmi szerződésekre és keretmegállapodásokra alkalmazandó egységes rendszer** kerüljön bevezetésre. Az uniós jogszabályok már lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy szerződéseiket és keretmegállapodásaikat más tagállamok számára is elérhetővé tegyék, amennyiben ez a lehetőséget már a beszerzési eljárás kezdetétől előirányozzák. A tagállamok azonban csak nagyon ritkán élnek ezzel a lehetőséggel. Következésképpen a más tagállamok által ilyen szerződések és keretmegállapodások keretében végzett beszerzések nagyon korlátozottak. A helyzet strukturális szempontú kezelése érdekében ez az egységes rendszer előírná, hogy kifejezetten eltérő rendelkezés hiányában **a védelmi szerződés/keretmegállapodás** bármely más tagállam számára is **elérhetővé tehető**, ugyanolyan feltételek mellett, mint a beszerzést végző tagállam számára (az adott tagállamok megállapodásától függően). Ezen túlmenően az Ukrajna elleni teljes körű orosz agressziós háború kezdete óta alkalmazott tagállami gyakorlat alapján szükségesnek tűnik annak lehetővé tétele, hogy a tagállamok az uniós székhelyű gyártókkal kötött meglévő nemzeti keretszerződéseket is felhasználhassák arra, hogy mások nevében további mennyiségeket szerezzenek be („vezető szerepű nemzeten” alapuló keretrendszer). A Bizottság ezért az EDIP összefüggésében – a lőszergyártás támogatásáról szóló rendeletben foglaltaknak megfelelően – **a 2009/81/EK irányelvtől való ideiglenes eltérés meghosszabbítását** javasolja. Ezen „ipari szolidaritási klauzula” alapján a tagállamok alkalmazhatnák más tagállamok szerződéseit, csökkenthetnék adminisztratív terheiket

²¹ Például az Európai Védelmi Ügynökség EUCLID adatbázisa.

(valamint az iparuk terhelését), és a felszereléseket rövidebb szállítási átfutási idővel szerezhetnék be.

Negyedszer, az európai védelmi technológiai és ipari bázistól való beszerzés megkönnyítése érdekében a tagállamok támogatást igényelhetnének a meglévő uniós eszközök – például a technikai támogatási eszköz (TSI)²² – keretében a **közigazgatási kapacitásépítéshez**, valamint a **vonatkozó reformok végrehajtásához**. Konkrétabban: a tagállamok nemzeti beszerzési ügynökségei támogatást igényelhetnének a beszerzési eljárások egyszerűsítéséhez, a kormányzási struktúrák átszervezéséhez, az információcseréhez, az oktatáshoz és a képzéshez az Unión belüli közös beszerzés javítása céljából. Az Európai Védelmi Ügynökség továbbra is támogatni fogja ezt a közigazgatási kapacitásépítést, mégpedig azáltal, hogy fórumokat biztosít a bevált gyakorlatok megosztásához, és további együttműködési intézkedéseket helyez kilátásba a védelmi beszerzési szakértői hálózatán belül.

Az együttműködésen alapuló beszerzéshez hasonlóan alapvető fontosságú, hogy a Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője – a tagállamok által szolgáltatott adatoknak köszönhetően – a tagállamokkal együtt mérni tudja az e stratégiának betudható előrehaladást.

A több védelmi beruházás csak fokozott együttműködés keretében éri el célját, amely a tartós hatékonysághiány kezelésének előfeltétele. A fenyegetettségi szinttel arányos reziliencia elérése érdekében a tagállamoknak a beruházások és a beszerzések teljes skáláján való együttműködéssel kell kiaknázniuk az európai védelmi technológiai és ipari bázis által kínált összes lehetőséget. Két mutató szolgálhat az e stratégia végrehajtásának betudható előrehaladás mérésére.

Először is, 2017 és 2023 között az uniós védelmi piac 64 %-kal nőtt, míg a tagállamok közötti védelmi célú kereskedelem csak csekély mértékben növekedett, és jelenleg az uniós védelmi piac teljes értékének csupán 15 %-át teszi ki²³. Ezt a tendenciát meg kell fordítani. A tagállamoknak célszerű biztosítaniuk, hogy **2030-ra az EU-n belüli védelmi célú kereskedelem értéke elérje az uniós védelmi piac értékének legalább 35 %-át**.

A legfrissebb adatok továbbá azt mutatják, hogy 2022 óta a tagállamok védelmi beruházásainak közel 80 %-át nem uniós beszállítókkal hajtották végre, szemben a háború előtti mintegy 60 %-kal. Ez az aggasztó fordulat – noha sürgős okok igazolhatják – kezelhető az európai védelmi technológiai és ipari bázisból származó termékek nagyobb

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/240 rendelete (2021. február 10.) a Technikai Támogatási Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 1. o.).

²³ Az EKSZ éves jelentéseiből és az uniós tagállamok fegyver kivételére vonatkozó adatbázisából származó adatok hasznos információkat szolgáltatnak az európai védelmi piacot és ipart érintő tendenciákról. Lehetővé teszik különösen az EU-n belüli kereskedelmi forgalom intenzitásának mérését, ami a késztermékek határokon átnyúló beszerzésének intenzitását, valamint az európai védelmi technológiai és ipari bázis ellátási láncain belüli, határokon átnyúló kereskedelmi forgalom intenzitását egyaránt jelzi. Ami a tagállamok védelmi beszerzéseit illeti, a termékek eredetére vonatkozó adatok gyűjtése nem központosított módon történik. A Bizottság szolgálatai, valamint az EKSZ és az Európai Védelmi Ügynökség a tagállamokkal együtt dolgoz ki annak mérésére szolgáló módszertant, hogy mekkora az európai védelmi technológiai és ipari bázistól történő beszerzés aránya a kedvezményezett harmadik országbeli szervezetektől történő beszerzés arányához képest.

átláthatóságával, valamint a termékek rendelkezésre állása és átfutási ideje terén elért konkrét előrehaladással.

Az e stratégiában foglalt közös cél megvalósítására törekedve a tagállamoknak meg kell fordítaniuk a jelenlegi tendenciát, és az európai védelmi technológiai és ipari bázisból történő beszerzésük szintjét fokozatosan a háború előtti szintre, és azt meghaladóan a lehető legmagasabb szintre kell emelniük. **A tagállamoknak célszerű folyamatosan abba az irányba haladniuk, hogy 2030-ig a védelmi beruházásaik legalább 50 %-át, 2035-ig pedig 60 %-át az EU-n belül szerezzék be²⁴.**

A jelenlegi tendenciák megfordítása és e referenciaértékek teljesítése érzékelhetően növelné az Unió rezilienciáját és polgáraink biztonságát. Az európai együttműködéshez az EDIP és az Európai Védelmi Alap, valamint 2028-tól az utódprogramok által nyújtott további támogatás – a tagállamok erős politikai akarata és kötelezettségvállalása mellett – reálissá és megvalósíthatóvá teszi ezeket a referenciaértékeket.

A következő lépések:

A tagállamok több, jobb, közös és európai szintű beruházásának támogatása érdekében a Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője:

- új **közös programozási és beszerzési funkciót** hoz létre a védelmi ipari készülségi tanács, valamint a konzultatív szerepet betöltő magas szintű európai védelmi ipari csoport felállításával.

A Bizottság:

- azt javasolja, hogy **az EDIP keretében ki kell terjeszteni** az európai védelmi technológiai és ipari bázisból származó termékek beszerzésével kapcsolatos együttműködés támogatásának **az EDIRPA szerinti logikáját**;
- azt javasolja, hogy válság idején az EDIP keretében váljon lehetővé a **tanúsítványok gyors, kölcsönös elismerése**;
- azt javasolja, hogy a védelmi együttműködés megerősítése érdekében – a PESCO-keretet teljes mértékben kiegészítve – a tagállamok rendelkezésére kell bocsátani egy új jogi keretet, az **európai fegyverkezési program struktúráját (SEAP)**;
- egy **európai katonai értékesítési mechanizmus** fokozatos létrehozását javasolja, amelynek célja az uniós felszerelések kellő időben és mennyiségben való rendelkezésre állásának ösztönzése;
- azt javasolja, hogy az EDIP keretében induljanak **közös érdekű európai védelmi projektek** annak érdekében, hogy uniós szinten hozzájáruljanak az Unió és a tagállamok vitatott területekhez – például a kibertérhez, a világűrhez, a tengeri színtérhez és a légtérhez – való szabad hozzáférésének biztosításához és védelméhez, valamint az uniós képességfejlesztési prioritások végrehajtásához.

A főképviselő továbbá:

²⁴ A Bizottság a védelmi beruházási hiányok elemzéséről szóló közleményben D. Fiott tudományos publikációja alapján (az Egyesült Államok külügyminisztériuma behozatali/kiviteli adatainak felhasználásával) jelezte, hogy 2007 és 2016 között az európai védelmi beszerzésekre szánt költségvetés több mint 60 %-át nem uniós országból származó katonai behozatalra fordították. Ahogyan az 1. háttérmagyarázatban szerepel, az Oroszország agressziós háborújának kezdetétől 2023 júniusáig tartó időszakban az uniós tagállamok védelmi beszerzéseinek 78 %-a az EU-n kívülről származott, és ezen arányból 63 %-ot csak az Egyesült Államok képviselt.

- azt ajánlja a PESCO-ban részt vevő tagállamoknak, hogy a PESCO 2023–2025 közötti stratégiai felülvizsgálata keretében erősítsék meg az **európai védelmi technológiai és ipari bázissal kapcsolatos szigorúbb kötelezettségvállalásokat** (vagy vegyenek fontolóra lehetséges új kötelezettségvállalásokat), és vegyék igénybe a PESCO-projektek a jelenlegi stratégia céljának teljesítéséhez.

3. A RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS BIZTOSÍTÁSA: BÁRMILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ÉS BÁRMILYEN IDŐTÁVON REAGÁLÓKÉPES EURÓPAI VÉDELMI TECHNOLÓGIAI ÉS IPARI BÁZIS

Az EU már egy összességében versenyképes, világszínvonalú európai védelmi technológiai és ipari bázisra támaszkodhat. Ugyanakkor egy drámaian megváltozott geopolitikai környezetben, ahol az EU-nak és tagállamainak felelősséget kell vállalniuk polgáraik biztonságaért, egy reagálóképesebb és reziliensebb európai védelmi technológiai és ipari bázissal létesített partnerség fontosabb, mint valaha. Ez azt jelenti, hogy meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik az uniós ipar számára, hogy időben és megfelelő nagyságrendben kielégítse a tagállami igényeket. Bár a védelmi ipar számára a piac szükséges kiszámíthatóságát biztosító, határozott és hosszú távú megrendelések leadásáért a tagállamok felelnek, a Bizottság készen áll arra, hogy e törekvés támogatásához érvényesítse előjogait és vonatkozó programjait.

3.1. A gyorsabb reagálás és a sürgős szükségletekhez való sokoldalú alkalmazkodás támogatása

Ahogyan az Ukrajna elleni orosz katonai agresszió nyomán teljesen nyilvánvalóvá vált, az Unió biztonsága és partnereinek hatékony támogatására való képessége attól függ, hogy képes-e gyorsan mozgósítani védelmi felszereléseket. Mivel a fenyegetettségi szint a belátható jövőben valószínűleg magas marad, az európai védelmi technológiai és ipari bázisnak képesnek kell lennie arra, hogy a megfelelő mennyiségben, helyen és időben biztosítsa a szükséges felszereléseket. Ennek megvalósításához az európai védelmi technológiai és ipari bázisnak paradigmaváltáson kell átesnie, és több kockázatot kell vállalnia ahhoz, hogy fokozottabban kielégítse a tagállamok igényeit.

Az európai védelmi technológiai és ipari bázist mozgósítani kell, hogy Európa-szerte fokozódjon a reziliencia és az ellátásbiztonság, teljes mértékben figyelembe véve azon tagállamok konkrét szükségleteit, amelyek objektív módon a legközvetlenebbül ki vannak téve a hagyományos katonai fenyegetések bekövetkezési kockázatának. Ehhez a védelmi felszerelések és képességek gyors, hatékony és akadálytalan mozgását gátló szűk keresztmetszeteket is kezelni kell a katonai mobilitásra irányuló további beruházásokkal.

Az EU segíteni fog ebben a szemléletváltásban, és hozzá fog járulni a védelmi ipara által tett erőfeszítések kockázatmentesítéséhez annak érdekében, hogy az uniós gyártási kapacitás bővítésének támogatásával fokozza készségét a tagállamok és a Bizottság által közösen meghatározott területeken, különös figyelmet fordítva a kkv-kra és a kis méretű, közepes piaci tökéértékű vállalatokra. Ennek érdekében **a Bizottság azt javasolja, hogy a lőszergyártás támogatásáról szóló jogszabály szerinti program beavatkozási logikáját** a föld-föld lőszeren és rakétakon túlra is **ki kell terjeszteni** annak érdekében, hogy az EU felgyorsíthassa az európai védelmi technológiai és ipari bázison belüli termelőberuházásokat a legszükségesebb termékek esetében. Az uniós pénzügyi támogatásnak biztosítania kell a releváns védelmi felszerelések gyártási volumenének növelését, elő kell segítenie a szállítási átfutási idejük lerövidítését, valamint kezelnie kell

azokat az esetleges szűk keresztmetszeteket és tényezőket, amelyek késleltethetik vagy akadályozhatják azok ellátását és gyártását. E pénzügyi támogatásnak lehetőség szerint ösztönöznie kell a határokon átnyúló ipari partnerségeket és az érintett vállalatok közös ipari erőfeszítés keretében folytatott együttműködését is, a vonatkozó pénzügyi és versenyszabályok maradéktalan betartása mellett.

A kapacitásbővítés támogatása mindazonáltal szükségessé teszi a kapacitáscsökkentés ipari következményeinek kezelését is a kereslet ugrásszerű növekedésének teljesülését követően. Ha most kerülne sor az „**azonnal mozgósítható**” **létesítmények** fejlesztését és a **polgári gyártó sorok lehetséges rendeltetésmódosítását** célzó beruházásra, az hozzájárulna az uniós polgárok biztonságához, ugyanakkor megőrizné az európai védelmi technológiai és ipari bázis gyártási kapacitásának rugalmasságát és általános versenyképességét.

A Bizottság az EDIP-n keresztül hozzá fog járulni az „azonnal mozgósítható” tartalék ipari kapacitások kiépítéséhez, amelyek lehetővé teszik a sürgősen kielégítendő, kiugró keresletre reagáláshoz szükséges kapacitásbővítési rugalmasságot. Ez különösen akkor lenne helyénvaló, ha a tagállamok kritikus ellátási hiányokat tárnának fel.

Lehetőség lesz például a szerszámgépek és a releváns személyzeti költségek finanszírozására annak biztosítása érdekében, hogy súlyos válság esetén az európai védelmi technológiai és ipari bázis a gyártási kapacitások rendelkezésre állásának javítása, valamint lehetőség szerint a gyártási technológiák korszerűsítése révén képes legyen rövid időn belül tömeggyártás keretében előállítani azt, ami szükséges. Ez biztosítani fogja, hogy szükség esetén azonnali kapacitásbővítésre kerülhessen sor.

A Bizottság továbbá a tagállamokkal együtt fogja megvizsgálni azokat az intézkedéseket, amelyek célja, hogy a polgári ipar gyártó sorai gyorsan mozgósíthatók legyenek védelmi célú gyártáshoz, valamint annak biztosítása, hogy ilyen forgatókönyvek esetén rendelkezésre álljon a szükséges képzett munkaerő (például a személyzet felkészítése a biztonsági ellenőrzés és képzés terén). Ezek az eredményes, gyakorlati megoldások lehetővé fogják tenni, hogy az európai védelmi technológiai és ipari bázis gyártása készen álljon a tagállamok által támasztott kereslet ingadozásához való haladéktalan alkalmazkodásra.

3. háttérmagyarázat. A nagyobb reagálóképesség mellett szóló érv: a védelmi szempontból lényeges drónok tömeggyártásának megvalósítása a bennük rejlő lehetőségek kiaknázását célzó, folyamatban lévő erőfeszítések fényében

A pilóta nélküli rendszerek meghatározó szerepet játszanak az ukrajnai hadszíntér légi, tengeri és szárazföldi színterein, azok széles körben használatosak felderítéshez és hírszerzéshez, tűztámogatáshoz, valamint effektorként is. Ukrajna becslések szerint havonta akár 10 000 légi drónt használ a harctéren, míg havonta 40 000 új drónt gyárt.

Többségük olcsó fogyóeszköz, gyakran módosított rendeltetésű, kereskedelmi célú polgári drónok, amelyek ennek ellenére képesek jóval költségesebb felszereléseket megsemmisíteni. Bár nem szorítják vissza a különleges célú katonai drónok széles körének használatát, jelentős taktikai és stratégiai értékűnek bizonyulnak.

Míg az Európai Védelmi Alap és elődjei 2017 óta pénzügyi támogatást nyújtanak a pilóta nélküli rendszerekkel kapcsolatos védelmi K+F-tevékenységekhez, a gyorsan bővítendő kapacitás fejlesztése és **az ilyen felszerelések tömeggyártásának** elérése a nagy intenzitású konfliktusokkal szembeni **uniós védelmi készség kulcsfontosságú**

elemeként határozható meg. Ez a jövőbeni EDIP szerinti intézkedések tárgyát képezheti, ezenfelül meg kell határozni és fel kell számolni bármely kritikus függőséget vagy szűk keresztmetszetet. A drónok közös beszerzésének, illetve a pilóta nélküli légi jármű-rendszerek elhárításának támogatása az EDIRPA keretében is lehetséges.

A pilóta nélküli légi jármű-rendszerek Ukrajna azon kiemelt igényei között is szerepelnek, amelyek esetlegesen támogathatók az Európai Békekeretből az Ukrajna védelmét szolgáló kapcsolattartó csoport keretében működő képességi koalíciók keretében végzett munkával összehangolva.

A Bizottság 2022. november 29-én elfogadta a **2.0-s európai drónstratégiát**, amelynek keretében számos kiemelt intézkedés végrehajtása van folyamatban. A Horizont Európa program és az Európai Védelmi Alap keretében a vonatkozó K+F-intézkedések finanszírozása mellett egyéb intézkedéseket is kezdeményeztek: először is az uniós eszközökből nyújtott finanszírozást és az Európai Beruházási Bank (EBB) hiteleit ötvöző, összehangolt pályázati felhívások egy dróntechnológiákkal kapcsolatos új, kiemelt projekt támogatására; másodsor pedig stratégiai dróntechnológiai ütemterv kidolgozása a kutatás és az innováció fellendítését, a meglévő stratégiai függőségek csökkentését, valamint újabb stratégiai függőségek kialakulásának elkerülését célzó kiemelt területek meghatározása érdekében, vagy a polgári védelmi dróntesztelő központok uniós hálózatának létrehozása a polgári és a védelmi ágazat közötti párbeszéd megkönnyítése érdekében.

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis sokoldalúságának további támogatása érdekében a Bizottság a javasolt EDIP részeként javaslatot tesz a **védelmi ellátási lánc átalakulását felgyorsító alap (FAST)** létrehozására. Az alap célja a védelmi technológiákat iparosító és/vagy védelmi termékeket gyártó, vagy a közeljövőben ilyen tevékenységek megkezdését tervező **kkv-k és kis méretű, közepes piaci tőkeértékű vállalatok hitel- és/vagy tőkefinanszírozáshoz jutásának megkönnyítése**. A FAST lehetővé teszi az EDIP által a kezdeményezéshez hitelek vagy tőkebefektetések formájában elkülönített költségvetés megtöbbszörözését.

A FAST az európai védelmi technológiai és ipari bázist támogató további köz- és magánberuházások mozgósításával fogja megerősíteni az uniós védelmi ipari értékláncok rezilienciáját. Ennek a kezdeményezésnek hozzá kell járulnia a befektetői ökoszisztéma kialakításának támogatásához is, a növekedési szakaszokra, a kritikus védelmi beszállítókat célzó befektetésekre, valamint az innovatív védelmi vállalatok bővítésének támogatására helyezve a hangsúlyt.

3.2. A technológiai élvonalban maradás a védelem területén

Miközben biztosítani kell az EU azon képességét, hogy a gyártás reagáljon a biztonsági szükséghelyzetekre, ugyanilyen fontos, hogy Európa továbbra is élen járjon az innováció területén. A K+F terén tett folyamatos erőfeszítésre minden eddiginél nagyobb szükség van az európai védelmi technológiai és ipari bázis hosszú távú versenyképességének fenntartásához, különösen a tudósok, mérnökök és innovátorok kiválóságában rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása szempontjából. Rövid távon a technológiai áttörések elérése a jelenlegi kihívások – többek között az Ukrajnában zajló háború – kezelését is támogatná.

3.2.1. Az innováció támogatása és a kkv-k védelmi potenciáljának megvalósítása

Az Európai Védelmi Alap az EU-n belüli strukturáltabb és szisztematikusabb együttműködés ösztönzésével és támogatásával előkészítette az utat egy innovatívabb európai védelmi technológiai és ipari bázis, valamint az ellátási láncok megnyitása és európaibbá tétele felé. Alapvető fontosságú azonban, hogy az EU még ambíciózusabban törekedjen arra, hogy hatékonyan előmozdítsa a védelmi innovációt és a védelmi ellátási láncok új szereplőinek megjelenését. Versenyképességének megőrzése és a katonaság harctéri előnyének megőrzése érdekében az ágazatnak teljes mértékben ki kell használnia a kettős felhasználású technológiák gyorsabb polgári innovációs ciklusait.

A versenyképesség megőrzése végett az innovatív védelmi termékek kifejlesztéséhez szükséges kapacitást és autonómiát az időtálló védelmi képességekre – többek között a forradalmi technológiákra – irányuló kutatás támogatásával is meg kell erősíteni. Ez utóbbiak alapvető átalakító hatást gyakorolhatnak a tagállamok katonaságaira, és kritikus műveleti előnyt biztosíthatnak. E célból az EU-nak törekednie kell arra, hogy **rugalmasabb, gyorsabb és egyszerűbb finanszírozási ciklusokat** biztosítson az innovatív vállalkozásoknak – különösen az induló innovatív vállalkozásoknak, a kkv-knak, a kis méretű, közepes piaci tőkeértékű vállalatoknak, valamint a kutatási és technológiai szervezeteknek (ktsz) –, valamint arra, hogy **előmozdítsa a jobb kapcsolatok kialakítását a katonai végfelhasználókkal és befektetőkkel**.

Ennek fényében az Európai Védelmi Alap keretében kidolgozott, 2 milliárd EUR költségvetésű²⁵ uniós védelmi innovációs program (EUDIS) e többéves pénzügyi kereten belül innovációtámogató szolgáltatásokat fog javasolni az önálló jogalanyok számára, többek között befektetőkkel, partnerekkel és végfelhasználókkal való kapcsolatfelvétel útján, továbbá meg fogja erősíteni az innovatív termékek és technológiák tesztelésének és validálásának támogatását. A program arra fog törekedni, hogy csökkentse a bürokráciát, különösen a kkv-k és a kis méretű, közepes piaci tőkeértékű vállalatok számára, megvizsgálva például a projektekre irányuló, „**azonnal kiírható**” **pályázati felhívások** bevezetését, valamint adott esetben a polgári szférából a védelmi szférába való, ígéretes technológiatranszfer támogatásának módjait.

Az Európai Bizottság (EUDIS) és az Európai Védelmi Ügynökség (uniós védelmi innovációs központ – HEDI) közötti folyamatos és intenzív együttműködés lehetővé teszi a védelmi innovátorok számára, hogy teljes mértékben kihasználják az egyedi kialakítású uniós támogatási intézkedéseket, ideértve a katonai végfelhasználói képességekkel kapcsolatos követelményekre vonatkozó iránymutatást és az európai védelmi közösségekkel való kapcsolatteremtés lehetőségeit. Az EUDIS – a HEDI-vel szoros együttműködésben – évente akár 400 induló innovatív vállalkozást és kkv-t támogat a hagyományos belépési korlátok áttörésében való segítségük érdekében.

A Bizottság szolgálatai az Európai Védelmi Ügynökséggel (HEDI) folytatott konzultációt követően olyan hackathonokat fognak támogatni, amelyek keretében fiatal mérnökök és induló innovatív vállalkozások találkoznak és versenyeznek, hogy megtalálják a legjobb megoldást konkrét harctéri problémákra, kezdve az ukrán fegyveres erők által a helyszínen tapasztalt kihívásokkal. Az ukrán védelmi technológiai és ipari bázis további támogatása érdekében **az EU kijevei innovációs irodája** hídszerepet fog betölteni az uniós induló innovatív vállalkozások és innovátorok, valamint az ukrán ipar és fegyveres erők között.

²⁵ 1,46 milliárd EUR az Európai Védelmi Alapból, 500 millió EUR pedig egyéb köz- és magánforrásokból származik.

Az iroda segítséget fog nyújtani azon technológiai áttörések átadásában, amelyek hatást fejthetnek ki a harctéren.

4. háttérmagyarázat. Kkv-k: már most is az ipari védelem támogatására irányuló uniós erőfeszítések középpontjában

Az agilis szereplőként működő kkv-k egyre fontosabb szerepet töltenek be a védelmi közösségen belül a forradalmi technológiák és az innováció szolgáltatóiként. A Bizottság ezért intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy támogassa a kkv-k uniós védelmi K+F-hez való aktívabb hozzájárulását, mégpedig oly módon, hogy **az Európai Védelmi Alap keretébe tartozó, kkv-knak szánt, külön pályázati felhívásokat** írt ki, ugyanakkor az összes többi projektben való részvételüket ösztönözte. A kkv-kra kiterjedő, határokon átnyúló együttműködés az Európai Védelmi Alap keretébe tartozó programok egyik odaítélési kritériuma, és a pénzügyi prémiumok a kkv-k fejlesztési tevékenységekben való részvételének mértékén alapulnak.

Az Európai Védelmi Alap 2021. és 2022. évi pályázati felhívásainak eredményeként 511 kkv részesült 354 millió EUR támogatásban, amely a résztvevők 40 %-át, illetve a finanszírozás 20 %-át képviseli. Az Európai Védelmi Alap 2023. évi pályázati felhívásaiban a kkv-k részvétele az összes jogalanynak mintegy 50 %-át tette ki, amelyek a teljes igényelt támogatási összeg 30 %-át kérelmezték. **Becslések szerint a 2023–2027 közötti időszakban az Európai Védelmi Alapnak legfeljebb 840 millió EUR-val kell finanszíroznia a kkv-kat.**

2022-ben az Európai Védelmi Alap 224 millió EUR-t különített el az EUDIS keretében védelmi innovációra és kkv-k támogatására, többek között a technológiai kihívásokhoz hasonló, konkrét tevékenységekre. Az EUDIS szerinti intézkedéseket a kkv-k növekedési ciklusa alatti támogatása érdekében tovább kell fejleszteni és végre kell hajtani. 2024 januárjában jelentős mérföldkő valósult meg a **védelmi tőkefinanszírozási eszköz** elindításával, amelynek az a célja, hogy az Európai Beruházási Bank Csoport részét képező Európai Beruházási Alappal együtt **az ígéretes védelmi kkv-kra irányuló, legfeljebb 500 millió EUR értékű beruházást hajtson végre azok növekedésének támogatása érdekében.** 2024-ben várhatóan egy védelmi akceleratorprogram indul, és a befektetőkkel való kapcsolatfelvételi tevékenységek szervezésére kerül sor.

3.2.2. *Annak elősegítése, hogy az Európai Védelmi Alap keretébe tartozó projektek a K+F-szakasz után kézzelfogható valósággá váljanak*

A 2021–2027 közötti időszakban évi 1 milliárd EUR-t meghaladó Európai Védelmi Alap már a védelmi ipari együttműködés fellendítésének, valamint több európai védelmi ipari értéklánchoz hozzájáruló, határokon átnyúló védelmi kutatás és fejlesztés ösztönzésének hatékony eszköze²⁶.

²⁶ Három év alatt több mint 145 projekt indult 2 618 olyan résztvevővel, amelyek jelenleg az élvonalbeli védelmi képességek és technológiák széles körével foglalkozó uniós védelmi ipari ökoszisztéma gerincét képezik. Az együttműködésben kutatószervezetek (609 résztvevő), kkv-k (826 résztvevő); nagyobb jogalanyok (1 113 résztvevő), közintézmények (456 résztvevő) és felsőoktatási intézmények (230 résztvevő) vesznek részt, amelyek együttesen alkotják a jövő európai védelmi technológiai és ipari bázisát.

A kutatási és a korai fejlesztési szakaszon túl azonban az együttműködések „nem kellően gyors piaci hasznosítást” érnek el a prototípus-készítési szakaszban, ahol a tagállami részvétel szükséges szintje jóval magasabbá válik.

Ezen túlmenően az eltérő műveleti igények és nemzeti iparpolitikák arra készíthetik a védelmi vállalatokat, hogy az Európai Védelmi Alap által támogatott fellépés befejezését követően megszüntessék az együttműködést. Ennek elkerülése érdekében az eredetileg az Európai Védelmi Alap által támogatott és a prototípus-szakaszt elérő, közös, harmonizált funkcionális követelményeken alapuló védelmi együttműködési fellépések szükségessé tehetik az **iparosítás folyamatos támogatását**.

Az európai fegyverkezési program struktúrája és az EDIRPA logikájának kiterjesztése hozzá fog járulni az Európai Védelmi Alapból finanszírozott projektek elterjedésének maximalizálásához. Ezen túlmenően az EDIP **visszafizetendő támogatásokról** rendelkezik a prototípusok – különösen az Európai Védelmi Alapból finanszírozott prototípusok – gyártásával és piaci hasznosításával kapcsolatos **konkrét fellépések esetében**.

Az együttműködésen alapuló projektek K+F-szakasz utáni „nem kellően gyors piaci hasznosításának” sikeres áthidalásához az is szükséges, hogy az érintett tagállamok a prototípus-szakasz elérésekor megállapodjanak a közösen kifejlesztett termékek kivitelének feltételeiről. A Bizottság a fegyverkivitel ellenőrzéséről szóló 2008/944/KKBP uniós közös álláspont folyamatban lévő felülvizsgálatára tekintettel a főképviselővel együtt ismételten felszólítja²⁷ a tagállamokat, hogy térképezzék fel fegyverkivitel-ellenőrzési gyakorlataik észszerűsítésének és fokozatos további közelítésének lehetőségeit, különösen a közösen kifejlesztett védelmi képességek tekintetében. Ugyanezen célból a tagállamoknak ki kell cserélniük a közösen kifejlesztett képességekre vonatkozó kivitel-ellenőrzési szabályokkal kapcsolatos bevált gyakorlatokat is.

A Bizottság továbbá intézkedéseket fog hozni annak érdekében, hogy megkönnyítse a védelmi vonatkozású termékek EU-n belüli transzferét az uniós finanszírozású projektek keretében, és a transzfer-engedélyezési feltételek és folyamatok irányításának egyszerűsítésére fog törekedni, különösen azáltal, hogy az érintett támogatásimégállapodás-mintába a transzferekre vonatkozó záradékokat vezet be a végfelhasználói igazolások igénybevételeinek korlátozása céljából.

Jelenleg számos tényező gátolja a 2009/43/EK irányelv helyes és hatékony végrehajtását, akadályozva a védelmi piacon a kapcsolódó előnyök teljes körű kiaknázását. A Bizottság az irányelv hatékony végrehajtását jelenleg akadályozó, meglévő kihívások alaposabb elemzése céljából **2025 végéig értékeli az irányelvet**.

3.3. Az uniós szintű ellátásbiztonság biztosítása

A reziliencia az európai védelmi technológiai és ipari bázis készültségének és versenyképességének előfeltétele.

Az EU már kidolgozott olyan eszközöket és kereteket, amelyek a jövőben felmerülő válsághelyzetek – többek között az Európai Védelmi Ügynökség keretében történő –

²⁷ A Bizottság hozzájárulása az európai védelemhez, COM(2022) 60 final.

kezelése érdekében az ipar készültségének és rezilienciájának fokozását célozzák²⁸. Ilyen intézkedések azonban vagy nem állnak rendelkezésre, vagy azokat a tagállamok csak korlátozott mértékben alkalmazzák az európai védelmi technológiai és ipari bázis támogatására. **Ezért az EU egészére kiterjedő ellátásbiztonsági rendszer kerül bevezetésre**, amely nagyobb rezilienciát garantál, sőt versenyelőnyt biztosít az európai védelmi technológiai és ipari bázis és az uniós védelmi ellátási láncok számára. Az uniós védelmi ellátási láncoknak – azáltal, hogy olyan szintű ellátásbiztonságot biztosítanak, amelyet a külső versenytársak nem tudnak biztosítani –, „bizalmi hozadékaik” lehetnek a tagállamok részéről.

3.3.1. *Nagyobb ellátásbiztonság a belső piac védelmi potenciáljának maximalizálása érdekében*

A Bizottság az EDIP keretében egy moduláris és fokozatos **uniós ellátásbiztonsági rendszer** létrehozását javasolja a szolidaritás és a hatékonyság fokozása érdekében az ellátási láncok mentén jelentkező feszültségekre vagy biztonsági válságokra adott válaszlépésként, valamint a potenciális szűk keresztmetszetek időben történő azonosításának lehetővé tétele érdekében. A Bizottság különböző intézkedéscsomagokat javasol a következő két válságtípus kezelésére:

- Ellátási válságok, amelyek esetében a polgári vagy kettős felhasználású alkotóelemek vagy nyersanyagok hiánya **komolyan veszélyezteti a védelmi vonatkozású termékek időben történő rendelkezésre állását és ellátását**. Ebben az esetben a „**válságállapot**” Tanács általi aktiválását követően egy eszköztár fogja biztosítani az érintett alkotóelemek és/vagy nyersanyagok ellátását a védelmi ellátási láncokhoz, többek között – amennyiben szükséges és az átfogó közérdek ezt indokolja – azáltal, hogy elsőbbséget biztosít a polgári célú ellátás egy részével vagy egészével szemben **(kiemelt fontosságú megrendelések)**.
- Az Unió vagy annak szomszédságán belüli **biztonsági válság** fennállásához közvetlenül kapcsolódó **ellátási válságok**. Az ilyen forgatókönyvek kezelése érdekében a Tanács számára lehetővé kell tenni, hogy aktiválja **a válságállapot második, magasabb szintjét annak érdekében, hogy a válság rendezéséhez szükséges és azzal arányos intézkedésekhez folyamodjon** (főként a kifejezetten katonai felhasználásra tervezett termékek ellátására összpontosítva).

E kétrétegű válságkeret eredményes, hatékony és arányos alkalmazásának alátámasztása érdekében a Bizottság azt javasolja, hogy **bizonyos védelmi ellátási láncok esetében a védelmi ipari készültségi tanács keretében a tagállamokkal együtt azonosítani kell és nyomon kell követni a kritikus termékeket**.

A más ágazatokban jelenleg rendelkezésre álló keret és az Európai Védelmi Ügynökség kulcsfontosságú stratégiai tevékenységei alapján ez az azonosítás és nyomon követés elsősorban nyilvánosan hozzáférhető információkon és – szükség esetén – a vállalkozások által szolgáltatott információkon fog alapulni (a tagállamok nemzetbiztonsági garanciáinak függvényében).

²⁸ Az uniós tagállamok például 2013-ban az ellátásbiztonságról szóló keretmegállapodást fogadtak el. Ezt a keretmegállapodást magatartási kódexek vagy végrehajtási szabályok létrehozásával kellett végrehajtani, és 2014-ben az Európai Védelmi Ügynökség irányítóbizottsága a rangsorolásról szóló magatartási kódexet fogadott el.

3.3.2. *A stratégiai készletfelhalmozás lehetővé tétele és kockázatmentesítése*

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis ellátásbiztonságának további kockázatmentesítése érdekében a Bizottság fontolóra fogja venni a védelmi rendszerekben transzverzálisan felhasznált **alapvető alkotóelemek**, például elektronikus alkotóelemek és nyersanyagok **ipar általi stratégiai készletfelhalmozásának finanszírozását**²⁹. Az ilyen készletek létrehozása nagyobb megrendelések esetén költségcsökkentésre adna módot, és lehetővé tenné a válság alatti ugrásszerű keresletnövekedésből fakadó árinfláció visszaszorítását.

A Bizottság az EDIP keretében egy **kis léptékű előzetes kísérleti tesztet** javasol azáltal, hogy lehetővé teszi a stratégiai készletfelhalmozás támogatását. Ez a rendszer kiegészíti a válságidőben alkalmazott rangsorolási mechanizmust, biztosítva, hogy ez utóbbi továbbra is végső eszközként választható lehetőség maradjon. E tekintetben fontolóra lehetne venni a katonai mobilitásról szóló cselekvési terv 2.0 részét képező, rezilienciára és felkészültségre irányuló intézkedések tekintetében – többek között a katonai mobilitással kapcsolatos meglévő PESCO-projektek és a logisztikai központok hálózata keretében – folyamatban lévő munkát.

3.3.3. *A leginkább stratégiai jellegű függőségek előzetes azonosítása és kezelése*

A védelmi ágazat szempontjából kritikus technológiáktól való túlzott függőségek akadályozzák a tagállamok fegyveres erőinek cselekvési szabadságát, és a kapcsolódó korlátozások miatt negatív hatást gyakorolhatnak az európai védelmi technológiai és ipari bázis versenyképességére.

A Bizottság már létrehozta a **Kritikus Technológiák Uniós Megfigyelőközpontját**³⁰ a függőségek azonosítása és az azok enyhítését célzó technológiai ütemtervek kidolgozása érdekében. Az első minősített jelentést nemrég juttatta el a tagállamokhoz. A Megfigyelőközpont bővítése lehetővé fogja tenni a függőségek gyorsabb azonosítását, az ellátási láncok nyomon követését, és áttekintést fog nyújtani a kritikus pontokról. Az eddigi munka az elektromos, elektronikai és elektromechanikus, félvezető-alapú alkotóelemek és autonóm rendszertechnológiák egy részhalmazával kezdődött meg.

Ezzel párhuzamosan törekedni kell más uniós eszközök – például az Európai Védelmi Alap és az Európai Csipkezdeményezés – munkaprogramjai közötti termékeny kölcsönhatásra az azonosított függőségek csökkentése, valamint annak biztosítása érdekében, hogy az európai védelmi technológiai és ipari bázis rendelkezzen a készültségét támogató védelmi ipari alaptechnológiával és megbízható csipekhez hasonló termékekkel.

A Bizottság a technikai támogatási eszköz³¹ keretében is támogatja az uniós tagállamokat, különösen azok regionális és helyi hatásait, és egyedi technikai támogatást nyújt a gazdasági és technológiai biztonság, a versenyképesség és a tagállami ellátási láncok rezilienciájának támogatását célzó reformok megtervezéséhez és végrehajtásához.

²⁹ E tekintetben a Bizottság mérlegelni fogja annak lehetőségét, hogy a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály (COM(2023) 160) alapján kidolgozott eszközökre támaszkodjon.

³⁰ Ütemterv a biztonsági és védelmi szempontból kritikus technológiákra vonatkozóan, Strasbourg, 2022.2.15., COM(2022) 61 final.

³¹ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_hu

A következő lépések:

A minden időhorizont tekintetében reagálóképesebb európai védelmi technológiai és ipari bázison alapuló rendelkezésre állás biztosítása érdekében a Bizottság:

- azt javasolja, hogy **az EDIP keretében ki kell terjeszteni a lőszergyártás támogatásáról szóló jogszabály beavatkozási logikáját** a fegyverkezésen és a rakétákon túlra, és azt ki kell egészíteni az „azonnal mozgósítható” **létesítmények** fejlesztésével és **a polgári gyártósorok** esetleges **rendeltetésmódosításával**;
- a főképviselővel és a tagállamokkal együtt az EU-n belüli vagy – a megfelelő eszközök mozgósítása révén – esetleg Ukrajnával közös **dróngyártás támogatására** irányuló szakpolitikai javaslatot fog kidolgozni;
- az EDIP keretében a **védelmi ellátási lánc átalakulását felgyorsító alap (FAST) létrehozását** javasolja. Ez az új pénzügyi eszköz hitel- és/vagy tőkefinanszírozással fogja támogatni a kkv-kat;
- az EDIP keretében visszafizetendő támogatások nyújtásával **folyamatosan támogatni fogja** az eredetileg az Európai Védelmi Alapból támogatott védelmi együttműködési tevékenységek **iparosítását**;
- moduláris és fokozatos **uniós ellátásbiztonsági rendszer** létrehozását javasolja a szolidaritás és a hatékonyság fokozása érdekében az ellátási láncok mentén jelentkező feszültségekre vagy biztonsági válságokra adott válaszlépésként, valamint a potenciális szűk keresztmetszetek időben történő azonosításának lehetővé tétele érdekében.

Az EU:

- az uniós induló innovatív vállalkozások és innovátorok, valamint az ukrán ipar és fegyveres erők közötti kapcsolatfelvétel biztosítása érdekében **innovációs irodát** nyit **Kijevben**.

4. A VÉDELMI IPARI KÉSZÜLTSGRE IRÁNYULÓ UNIÓS TÖREKVÉSEK FINANSZÍROZÁSA

Annak érdekében, hogy ez a stratégia sikeresen teljesítse célját, vagyis az uniós szintű védelmi ipari készültre vonatkozó új törekvés megvalósítását, az előttünk álló kihívással arányos, jelentős finanszírozás-növelésnek kell kísérnie.

Az EDIP létrehozásáról szóló rendeletjavaslat e stratégia mellett **1,5 milliárd EUR-s költségvetést** tartalmaz az európai védelmi technológiai és ipari bázis védelmi ipari készültre irányuló beruházásra.

Ezt az ukrán védelmi technológiai és ipari bázis fejlesztésére, valamint az európai védelmi technológiai és ipari bázissal és a védelmi felszerelések uniós piacával való szorosabb integrációjára szánt további összegekkel kell kiegészíteni. Emellett Ukrajna közvetlen védelmi szükségletei további finanszírozást tesznek szükségessé az önvédelemhez való jogának gyakorlását támogató haditechnikai anyagok beszerzéséhez. Ha a Tanács – a főképviselő javaslatára – az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 29. cikke alapján KKBP-határozatot fogadna el az Oroszország immobilizált állami vagyoni eszközeiből származó, központi értéktári rendkívüli készpénzgyenlegekből keletkezett váratlan és rendkívüli bevételeknek az Unió részére történő átutalásáról, az ilyen jellegű kiegészítő támogatás az Unió közös kül- és biztonságpolitikájának célkitűzéseivel összhangban lehívható lenne ezekből a bevételekből. Amennyiben ezek a kiegészítő források rendelkezésre fognak állni, növelhetik az Európai Békekeretnek az Ukrajnát támogató katonai felszerelések beszerzésére szánt pénzügyi kapacitását vagy bármely más uniós

eszközt. **Másképp fogalmazva: ennek következtében a befagyasztott orosz vagyoni eszközökből származó rendkívüli nyereséget Ukrajnának szánt katonai felszerelések közös vásárlására fordítanak.**

Amikor azt Ukrajna közvetlen védelmi szükségletei lehetővé teszik, bizonyos összegek – az EDIP létrehozásáról szóló rendeletjavaslatban foglalt rendelkezések alkalmazásával – ilyen rendkívüli készpénzegyenlegekből is lehívhatók az ukrán védelmi technológiai és ipari bázis közép- és hosszú távú fejlesztéséhez, valamint Ukrajna helyreállításra és újjáépítésre szánt általános költségvetési szükségleteihez.

A védelmi ipari készültség Unió-szerte történő biztosításához szükséges erőfeszítések mértékére tekintettel ezt a költségvetést a következő többéves pénzügyi kerethez vezető – korlátozott mértékű – áthidaló költségvetésnek kell tekinteni. Tekintettel arra, hogy az Európa előtt álló biztonsági kihívások valószínűleg továbbra is fennállnak, fontos, hogy **a következő többéves pénzügyi keret ambiciózus védelmi pénzügyi keretösszeget tartalmazzon**, amely a 2028-tól kezdődő időszakra megfelelő költségvetést különít el mind az EDF, mind pedig az EDIP jogutódai számára.

Ez a stratégia a jelenlegi többéves pénzügyi kereten belüli – az EDIP keretében előirányzott – megújult ambícióra, valamint a védelmi iparágak következő többéves pénzügyi keretben történő támogatására szolgáló költségvetés megerősítésére szólít fel. Mindazonáltal a biztonsági paradigmának a regionális és globális fenyegetések drasztikus növekedéséből fakadó változására tekintettel, amely egzisztenciális biztonsági kihívásokat jelenthet az Unió és tagállamai számára, valamint arra való tekintettel, hogy a következő többéves pénzügyi keret csak 2028-ban indul, vitát kell indítani a védelmi ipari készültséghez kapcsolódó uniós finanszírozási igények számszerűsítéséről, amelyek arányosak lennének a biztonsági paradigma e változásával, valamint arról, hogy miként biztosítható ez a megfelelő finanszírozás. Ehhez rövid időn belül, a tagállamokkal együtt meg kell vizsgálni, hogy milyen igények és lehetőségek vannak arra, hogy olyan rendelkezésre álló eszközök keretében fokozódjanak a nagyszabású közös védelmi beszerzések Ukrajna és a tagállamok számára, mint például a pénzügyileg megerősített EDIP és Európai Békekeret, az uniós védelmi ipari bázis jelentős és gyorsabb ipari kapacitásbővítése, valamint az EU vitatott területeihez való akadálytalan hozzáférés védelmét célzó, kiemelt védelmi projektek indítása.

5. A VÉDELMI KÉSZÜLTSEG KULTÚRÁJÁNAK ÁLTALÁNOS ÉRVÉNYESÍTÉSE, TÖBBEK KÖZÖTT AZ UNIÓS SZAKPOLITIKÁKBAN

Az európai védelmi ipar döntően hozzájárul a rezilienciához, a biztonsághoz és a társadalmi fenntarthatósághoz. Béke nélkül nem lesz gazdasági jólét a kontinensen, és az európai védelmi technológiai és ipari bázis e tekintetben betöltött szerepét teljes mértékben el kell ismerni az Unió szabályozási környezetében és szakpolitikáiban. Az európai védelmi technológiai és ipari bázis egységes és kritikus úrkutatási és védelmi ökoszisztémát is alkot, amelynek kulcsszereplői a zöld átállás középpontjában álló technológiákhoz is hozzájárulnak.

Ezért alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy az európai védelmi technológiai és ipari bázis a szükséges beruházások szintjével arányos szintű finanszírozáshoz jusson, a megfelelő szabályozási környezetben működjön, és kellően vonzó legyen a fiatal generációk és a legtehetségesebbek számára.

5.1. A finanszírozáshoz jutás megkönnyítése

Az uniós védelmi ágazat számára létfontosságú a megfelelő finanszírozáshoz jutás biztosítása és a közberuházások mozgósítása, tekintettel arra, hogy az ezen ökoszisztémára irányuló beruházások fokozása feltétlenül szükséges. Ezért a pénzügyi ágazat bevonása elengedhetetlen. Ennek elérése érdekében a Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője adott esetben együtt fog működni a tagállamokkal, az iparral és a pénzügyi ágazattal az európai védelmi technológiai és ipari bázis magán- és közfinanszírozáshoz jutásának javítása érdekében.

5.1.1. Magánfinanszírozáshoz jutás

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis tartósan akadályokba ütközik a finanszírozáshoz – különösen a magánfinanszírozáshoz – jutás terén. Egy közelmúltbeli bizottsági tanulmány³² szerint a védelmi ágazatban működő kkv-k komolyabb akadályokkal szembesülnek e téren, mint a más ágazatokban működő vállalatok. 2021–2022-ben a megkérdezett vállalatok kétharmada tartózkodott attól, hogy tőkefinanszírozást, közel 50 %-uk pedig attól, hogy hitelfinanszírozást keressen, ami éles ellentétben áll az uniós kkv-k ugyanezen időszak alatti 6,6 %-os átlagával.

Az ágazat finanszírozáshoz jutásának javítása érdekében a Bizottság és az Európai Védelmi Ügynökség a tagállamokkal együtt kezdeményezni fogja a bankok és a befektetők **magas szintű párbeszéd** céljából történő megszólítását, részvételük intenzívebbé tételének megvitatása, a nehézségek feltárása, valamint annak kiderítése érdekében, hogy miként ösztönözhető a magánszektor szerepvállalása a védelmi beruházások támogatásához.

Úgy tűnik, hogy a pénzügyi szereplők együttműködésre való hajlandóságát a védelmi iparral a védelmi piac sajátosságai (ideértve a beszerzés összetettségét vagy a fegyverkezési tárgyú, hatályos nemzetközi egyezmények pontos következményeinek értékelésével kapcsolatos nehézségeiket), vagy a környezeti szempontú szociális kormányzás (ESG) tényezőivel kapcsolatos feltételezések befolyásolják.

Az uniós fenntartható finanszírozási keret értelmében **sem uniós szabály, sem tervezett uniós szabály nem akadályozza a védelmi iparba történő magánberuházásokat**. A Bizottság szolgálatai – adott esetben az ESMA-val együtt – iránymutatást nyújtanak az uniós fenntartható finanszírozási keretnek a védelem területén történő alkalmazásáról. A Bizottság az Európai Védelmi Ügynökséggel szoros együttműködésben fokozni fogja a védelmi és a pénzügyi ágazat közötti párbeszédet, és hozzá fog járulni az iparnak az átláthatóság növelésében való támogatásához. A Bizottság törekedni fog az EU szuverenitásának, rezilienciájának és biztonságának jobb elismerésére, különösen az uniós fenntartható finanszírozási kereten belül. Az Európai Védelmi Ügynökség által irányított, környezeti szempontú szociális kormányzással foglalkozó kormányzati szakértői hálózat például olyan platform, ahol ez a kölcsönös megértés és bizalom továbbfejleszthető lenne. Ennek a fórumnak meg kell erősítenie a kapcsolódási pontokat különösen a tagállamok védelmi minisztériumai és a pénzügyi ágazat között.

Ez lehetővé tenné a védelmi ipar finanszírozáshoz jutással kapcsolatos jelenlegi kihívásainak csökkentését célzó konkrét intézkedéseket, mivel megállapítást nyert, hogy

³² „Access to equity financing for European defence SMEs” (Az európai védelmi kkv-k tőkefinanszírozáshoz jutása) https://defence-industry-space.ec.europa.eu/study-results-access-equity-financing-european-defence-smes-2024-01-11_en

az intézményi szereplők és a magánszereplők közötti tőkepiaci szinergiák e tekintetben kritikus jelentőségűek.

5. háttérmagyarázat: A védelmi ipar és az uniós fenntartható finanszírozási keret

Az Unió védelmi ipara létfontosságú hozzájárulást nyújt az Unió rezilienciájához és biztonságához, és ezáltal a békéhez és a társadalmi fenntarthatósághoz. Ezek alapján az uniós **fenntartható finanszírozási keret** teljes mértékben összhangban van az európai védelmi ipar finanszírozáshoz és beruházáshoz való megfelelő hozzáféréseinek megkönnyítését célzó uniós erőfeszítésekkel. **Egyáltalán nem ír elő korlátozást a védelmi ágazat finanszírozása tekintetében.**

A fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekre és preferenciákra vonatkozó uniós szabályok minden ágazatban horizontálisan alkalmazandók, és egyetlen ágazatra sem vonatkoznak külön szabályok. A Bizottság eddig nem adott ki semmilyen „szociális taxonómiát”, és nem is tervezi ezt. A tagállamok által aláírt nemzetközi egyezményekben foglalt tilalmak hatálya alá tartozó – és ezért az EU által a társadalmi fenntarthatósággal összeegyeztethetetlennek tartott – fegyverek ügyének kivételével **a védelmi ipar fokozza a fenntarthatóságot**, tekintettel hozzájárulására a rezilienciához, a biztonsághoz és a békéhez.

Hasonlóképpen, az a tény, hogy egyes védelmi ipari tevékenységek eddig nem szerepeltek az EU környezetvédelmi taxonómiájában, **nem érinti a védelmi iparágak környezeti teljesítményét, és ezért nem befolyásolhatja a finanszírozáshoz jutásukat.**

5.1.2. A meglévő horizontális uniós pénzügyi eszközök teljes körű kihasználása

Az európai védelmi technológiai és ipari bázis elvileg már részesülhet az InvestEU program keretében végrehajtott, meglévő uniós pénzügyi eszközökből. Mindazonáltal az InvestEU programot végrehajtó európai pénzügyi szereplők, többek között az Európai Beruházási Bank Csoport, a nemzeti fejlesztési bankok és intézmények, valamint a nemzetközi pénzügyi intézmények jelenlegi hitelezési politikája – az ágazatot támogató kettős felhasználású technológiák potenciális finanszírozásán túl – **komoly akadályt jelent az ilyen pénzügyi eszközök alkalmazása terén.**

Ezt jól szemlélteti a lőszergyártás támogatásáról szóló jogszabály szerinti „Kapacitásbővítési Alap” megvalósíthatatlansága. **A pénzügyi szereplők – különösen az Európai Beruházási Bank Csoport – hitelezési politikáját ezért módosítani kell** annak biztosítása érdekében, hogy a védelmi ágazat **hozzáférjen uniós pénzügyi eszközökhöz, és teljes mértékben részesülhessen azokból.** A módosításnak előnyös lépcsőzetes hatásai is lesznek, mivel jelentős pozitív jelzést biztosít a pénzügyi piac és a magánbankok számára.

Az EU-nak ezenfelül maximalizálnia kell a finanszírozási eszközök és a vissza nem térítendő támogatások közötti szinergiák és e támogatások kiegészítő jellege által biztosított lehetőségeket. A jövőbeli többéves pénzügyi keretnek e tekintetben törekednie kell az uniós eszközök közötti szinergiák további optimalizálására, amint azt a kettős felhasználású technológiák kutatására és fejlesztésére irányuló beruházások fokozásának lehetőségeire vonatkozó bizottsági fehér könyv³³ is említi. A fehér könyvről szóló

³³ Európai Bizottság, Fehér könyv a potenciálisan kettős felhasználású technológiákkal kapcsolatos kutatás és fejlesztés támogatásának fokozására irányuló lehetőségekről, Brüsszel, 2024.1.24., COM(2024) 27 final.

nyilvános konzultáció jelenleg folyamatban van; e stratégia tartalma nem érinti a Bizottság e területen tett jövőbeli fellépéseit. A jelenlegi keretek között már most is lehetőség van arra, hogy a védelem adott esetben kiaknázza a gyorsabb polgári innovációs ciklusokat, és fordítva, szem előtt tartva, hogy a védelmi platformokon alkalmazott egyes technológiák kettős felhasználásúak is lehetnek.

A Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője felkéri az Európai Beruházási Bank Csoport irányító testületeit és különösen az Európai Beruházási Bank Igazgatótanácsát, hogy az uniós szakpolitikai prioritásokkal és az alkalmazandó jogszabályokkal összhangban **igazítsák ki az Európai Beruházási Bank Csoport hitelezési politikáiból való, védelmi vonatkozású kizárás eseteit.** Ez lehetővé tenné az EBB számára, hogy – az Európai Parlament közelmúltbeli kérésének³⁴ is megfelelően – támogassa a katonai felszerelések gyártását és általánosabban az európai védelmi ipart. A „kettős felhasználású technológiák” közös fogalom meghatározásáról a Bizottság és az Európai Beruházási Bank Csoport által kialakítandó, az európai stratégiai biztonsági kezdeményezésre és a védelmi tőkefinanszírozási eszközre épülő megállapodás hozzájárulhat a kettős felhasználású technológiákra, termékekre és infrastruktúrára irányuló közös beruházások előmozdításához.

Egy ilyen lépés azonban – bár üdvözlendő – **nem lenne elegendő.** Az EBB az Európai Unió működéséről szóló szerződés 309. cikkéből eredő megbízatása révén az Unió érdekében hozzájárul a belső piac kiegyensúlyozott és egyenletes fejlődéséhez. A védelmi ipar a belső piac szerves részét képezi. Az ágazat finanszírozási igényeinek kielégítése és az uniós finanszírozási programok – köztük az InvestEU – teljes körű mozgósításának lehetővé tétele érdekében **az EBB-nek minden szükséges lépést³⁵ meg kell tennie annak érdekében, hogy ebben az évben felülvizsgálja hitelezési politikáját, és azt a jelenlegi szakpolitikai prioritásokhoz és objektív igényekhez igazítsa.** A tagállamok állami pénzügyi szereplőit is hasonlóra kapnak felkérést.

5.1.3. A védelem és a biztonság teljes körű beépítése a vonatkozó uniós finanszírozás és programok stratégiai célkitűzéseként

Az **európai védelmi technológiai és ipari bázisnak teljes mértékben részesülnie kell a** technológia- és iparfejlesztésre szánt **uniós finanszírozásból**, többek között a **kohéziós politikai alapok**, nevezetesen az ERFA³⁶, az ESZA³⁷ (például a készségek vonatkozásában), a Kohéziós Alap (például a közlekedés tekintetében) és az **InvestEU** keretében, feltéve, hogy ez összhangban van a vonatkozó programmal és szakpolitikai célkitűzésekkel. Bár a védelmi ipar már ezen eszközök keretében is támogatható, a tagállamoknak fontolóra kell venniük, hogy a megosztott irányítás alá tartozó uniós alapokat – az Unió kiemelt szerepének, valamint az Unió stabilitásához és biztonságához

³⁴ Lásd: az Európai Parlament állásfoglalása (2024. február 28.) az Európai Beruházási Bank pénzügyi tevékenységeiről – 2023. évi éves jelentés (2023/2229(INI)). A jelentés különösen „felhívja az EBB-t, hogy fokozza az európai stratégiai biztonsági kezdeményezésnek és az európai védelmi iparnak, többek között a kkv-knak nyújtott támogatását, és különösen hogy járuljon hozzá Ukrajna folyamatos támogatásához; felhívja az EBB-t, hogy reformálja meg támogathatósági listáját annak érdekében, hogy a kettős felhasználású alkalmazáson túlmutató lőszereket és katonai felszereléseket többé ne zárják ki az EBB-finanszírozásból”.

³⁵ Például a piacelemzéshez hasonló, bármely szükséges előkészítő lépés.

³⁶ Európai Regionális Fejlesztési Alap.

³⁷ Európai Szociális Alap Plusz.

való kulcsfontosságú hozzájárulásnak a tükrözése érdekében – fokozottabban irányítsák az ágazat felé, amennyiben ez támogatja a regionális fejlődést és a versenyképességet.

E tekintetben a Bizottság fontolóra fogja venni, hogy **a védelmi készültséget, a biztonságot és a rezilienciát kifejezett stratégiai célkitűzésként** beépíti a **jövőbeni vonatkozó uniós programokba**, illetve továbbra is szerepelteti azokat, annak biztosítása érdekében, hogy azok teljes mértékben támogassák az európai védelmi technológiai és ipari bázist, és hogy a végrehajtó partnerek és köztes szereplők (közvetett irányítás esetén) ne ütközzenek akadályokba a célkitűzések megvalósításában.

5.2. Az európai védelmi technológiai és ipari bázis megfelelő szabályozási környezetben belüli működésének biztosítása

Az európai védelmi technológiai és ipari bázisnak képesnek kell lennie arra, hogy megfelelő szabályozási környezetben működjön. Ennek érdekében **a védelmi megfontolásokat általánosan kell érvényesíteni az uniós szakpolitikákban**. Az uniós kezdeményezések európai védelmi technológiai és ipari bázisra gyakorolt lehetséges negatív hatásait a lehető leghamarabb azonosítani és mérsékelni kell. A Bizottság ezért – adott esetben – szisztematikusan **foglal majd védelmi ipari készültséggel kapcsolatos megfontolásokat a kezdeményezéseibe**. Ezen túlmenően a Bizottság a főképviselővel / az Ügynökség vezetőjével együttműködve továbbra is kapcsolatot tart a tagállamokkal és az európai védelmi technológiai és ipari bázissal ezekben a kérdésekben, az Európai Védelmi Ügynökség által elősegített, meglévő kezdeményezésekre alapozva olyan területeken, mint a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH) szóló 1907/2006/EK rendelet³⁸ és az egységes európai égbolt (SES) kezdeményezés.

A változó biztonsági helyzet azt is megköveteli, hogy a Bizottság átgondolja az adminisztratív átfutási idők csökkentését, ugyanakkor biztosítsa a szükséges mértékű, hatékony és eredményes pénzgazdálkodást. A költségvetési rendelet 2024. évi felülvizsgálata lehetővé fogja tenni az Unió számára, hogy rendkívüli körülmények között megtegye a védelmi ipari készültség támogatásához szükséges lépéseket.

5.3. A védelmi ágazat vonzerejének növelése a fiatal generációk és a legtehetségesebbek számára

Az emberekbe és készségeikbe való befektetés kulcsfontosságú ahhoz, hogy lépést tartsunk a feltörekvő technológiákkal, valamint ahhoz, hogy tehetségeket vonzzunk az ágazatba, és az ágazatban tartsuk őket. Az EU támogatja a tagállamokat és elősegíti a partnerségeket az ágazat jelenlegi és jövőbeli készségigényeinek megértésére irányuló együttműködés céljából (például az európai készségfejlesztési paktum keretében).

A védelmi iparon belüli munkaerő- és szakemberhiány oka az új védelmi programokat érintő korábbi beruházási hiány és az ágazat vonzerejének hiánya, valamint a munkaerő korlátozott mobilitása és elöregedése. Bár a védelmi ipar negatív megítélésének megértése és enyhítése kulcsfontosságú az ágazat vonzerejének javításához, többek között a sokoldalú munkaerő számára is, minden érdekelt félnek további intézkedésekre van szüksége ahhoz, hogy teljes mértékben ki tudja aknázni az Unió humánerőforrás-potenciálját, beleértve a nemi alapú sztereotípiák leküzdését is. Ezért az EU-n belüli munkaerő- és szakemberhiány kezelésére irányuló, hamarosan megjelenő bizottsági

³⁸ Többek között az Európai Vegyianyag-ügynökséggel való folyamatos együttműködés keretében.

cselekvési terv a fenntartható növekedéshez kapcsolódó azon szűk keresztmetszetek felszámolását tűzi ki célul, amelyek kialakulásához ezek a hiányok számos ágazatban hozzájárultak, ezáltal lehetővé teszi az EU jövőbeli hosszú távú versenyképességét, ugyanakkor megtartja a minőségi munkahelyeket és a megfelelő készségekkel rendelkező munkaerőt.

A Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője a védelem általános érvényesítése mellett **olyan intézkedéseket is megvizsgál, amelyek célja a munkaerő mobilitásának javítása és a védelmi vonatkozású oktatás támogatása**, konkrétan az uniós védelmi ipari programok kínálta lehetőségek, valamint az oktatási szolgáltatók, köztük az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola közötti együttműködés révén.

5.4. Az európai védelmi technológiai és ipari bázis támogatása a zöld átálláshoz való hozzájárulás érdekében

A zöld átálláshoz való hozzájárulás, valamint rezilienciájának és költséghatékonyságának megerősítése érdekében az európai védelmi technológiai és ipari bázisnak folytatnia kell arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az uniós szakpolitikákkal és törekvésekkel összhangban fenntarthatóbbá tegye termelését és termékeit, csökkentve a szén-dioxid-kibocsátást és növelve a körforgásos jelleget. Az éghajlat és a biztonság közötti összefüggésre vonatkozó új szemléletmódról szóló közös közlemény elismeri, hogy a védelmi ipar fontos szerepet tölt be a tagállamok fegyveres erőinek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló erőfeszítései szempontjából. További lehetőségek vannak a tagállamok, az ipar és az uniós szolgáltatók közötti szinergiák és lehetséges együttműködési területek feltárására, többek között a katonai és a tágabb kereskedelmi ágazat által használt, új megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos innováció, elemzés és szabványosítás tekintetében. A védelmi ágazat által a környezeti fenntarthatóság érdekében tett erőfeszítések megfelelő láthatóságának és elismerésének biztosítása szintén hozzájárulhat az ágazat általános társadalmi elfogadottságához.

A Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője **továbbra is támogatni fogja az európai védelmi technológiai és ipari bázis zöld átállásra irányuló erőfeszítéseit**, például az éghajlat és a biztonság közötti összefüggésre vonatkozó új szemléletmódról szóló közös közleményben javasolt intézkedésekkel.

A következő lépések:

Az európai védelmi készségi kultúra általános érvényesítése érdekében a Bizottság a főképviselővel / az Ügynökség vezetőjével együttműködve:

- felkéri **az Európai Beruházási Bank Csoport irányító testületeit, hogy ebben az évben vizsgálják felül az Európai Beruházási Bank Csoport hitelezési politikáit**, és az uniós szakpolitikai prioritásokkal és az alkalmazandó joggal összhangban igazítsák ki a jelenlegi **védelmi vonatkozású kizárás eseteit**;
- **fokozni fogja a védelmi és a pénzügyi ágazat közötti párbeszédet**, és iránymutatást biztosít az uniós fenntartható finanszírozási keret alkalmazásához.

A Bizottság továbbá:

- **uniós finanszírozási programok keretében fogja ösztönözni a biztonság, a reziliencia és a védelmi készség fokozott támogatását**. Ezt a célkitűzést a jövőbeli uniós programok kidolgozásakor is figyelembe fogja venni.

6. A KÉSZÜLTSG ÉS A REZILIENCIA PARTNERSÉGEK KERETÉBEN TÖRTÉNŐ ELÉRÉSE

A védelmi készültsg gyors elérésére irányuló uniós törekvést – többek között Ukrajnával létesített – partnerségek keretében, valamint a NATO-val, a stratégiai partnerekkel és a hasonlóan gondolkodó európai, transzatlanti és azon túli partnerekkel és más nemzetközi szervezetekkel folytatott megerősített együttműködés keretében is ki kell aknázni.

6.1. Egyre szorosabb kapcsolatok kialakítása Ukrajnával

Ukrajna az Unió kulcsfontosságú partnere, és egyre inkább az lesz a védelmi ipari ágazatban. A nagy intenzitású agressziós háborúval szembesülve az ukrán védelmi technológiai és ipari bázisnak háborús gazdasági modellre kellett áttérnie. A háború végén meg fog mutatkozni, hogy ez a bázis az ország gazdasági helyreállításának egyik motorja és a védelmi ipari készültsg tesztkörnyezete. Az uniós és az ukrán védelmi ipari ágazat közötti szorosabb együttműködés az EU Ukrajnával szembeni jövőbeli biztonsági kötelezettségvállalásainak részét fogja képezni. Az ukrán védelmi technológiai és ipari bázis és az európai védelmi technológiai és ipari bázis ezért kölcsönösen profitálhat a megerősített együttműködésből.

A Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője a következő intézkedéseket mozdíttja elő:

Részvétel a védelmi ipart támogató uniós programban:

- Az európai védelmi technológiai és ipari bázis és az ukrán védelmi technológiai és ipari bázis közötti kapcsolatok megerősítése érdekében az EDIP lehetőséget fog biztosítani Ukrajna számára a közös beszerzésben való részvételre, az ukrán védelmi vállalatok számára pedig az ipari kapacitásbővítésük és az európai védelmi technológiai és ipari bázissal való együttműködésük támogatására.

Az ukrán védelmi technológiai és ipari bázis és az európai védelmi technológiai és ipari bázis közötti együttműködés ösztönzése:

- Az Európai Védelmi Ügynökség maradéktalanul alkalmazni fogja az Ukrajnával kötött, meglévő igazgatási megállapodását, és a tagállamokkal együtt meg fogja vizsgálni a megállapodás hatályának lehetséges felülvizsgálatát, amint azt a feltételek lehetővé teszik.
- A Bizottság szolgálatai, az Európai Védelmi Ügynökség és az EKSZ elő fogja mozdítani a szabványokkal és a levont tanulságokkal kapcsolatos, célzott információcserét.
- Az Európai Békekeretben javasolt, Ukrajnát támogató alap keretében az EKSZ meg fogja vizsgálni az uniós és az ukrán védelmi ipar közötti együttműködés további ösztönzésének lehetőségeit.
- Az ukrán és az uniós védelmi ipar közötti együttműködés megerősítése érdekében az EU 2024-ben egy EU–Ukrajna védelmi ipari fórum házigazdája lesz.

További támogatás Ukrajnának az európai védelmi technológiai és ipari bázis közreműködésével:

- Az Európai Békekeretben javasolt, Ukrajnát támogató alap keretében szállított katonai felszereléseknek az európai védelmi technológiai és ipari bázistól történő közös beszerzése révén az uniós védelmi ipar számára kiszámíthatóbbak lesznek Ukrajna kiemelt szükségletei.

- A Tanács határozatától függően az Európai Békekeret igénybevételeével további támogatást lehetne nyújtani az Ukrajnának szánt katonai felszerelések beszerzéséhez, az Oroszország immobilizált állami vagyoni eszközeiből keletkezett váratlan és rendkívüli bevételekből származó, központi értéktári rendkívüli készpénzegenlegek lehívásával.
- Az EKSZ, az Európai Védelmi Ügynökség és a Bizottság szolgálatai továbbra is rendszeresen nyújtanak naprakész tájékoztatást az Ukrajna védelmét szolgáló kapcsolattartó csoportnak, és előmozdítják az európai védelmi technológiai és ipari bázis kapacitását az ukrán szükségletek további támogatásához, többek között a képességi koalíciók keretében.

6.2. NATO

Az EU és a NATO közötti együttműködésről szóló három együttes nyilatkozattal³⁹ összhangban a munkatársak közötti több megbeszélés – beleértve a NATO-val folytatott célzott strukturált párbeszéd lehetőségét is – nagyobb hangsúlyt fektethetne a védelmi iparral kapcsolatos tevékenységekre és a kölcsönös érdeklődésre számot tartó témákra, többek között a körforgásos gazdaságra, az interoperabilitásra, az éghajlatváltozás ipari vonatkozásaira, az interoperabilitásra, a szabványosítás terén alkalmazott kereszttanúsítására, valamint az új és újonnan megjelenő fenyegetésekre való reagálásra. Ehhez több információt – többek között minősített információkat – kell megosztani, egyrészt a NATO munkatársai, másrészt az érintett bizottsági szolgálatok, az EKSZ és az Európai Védelmi Ügynökség között. Mindkét szervezetnek folytatnia kell a véleménycserét, és meg kell vizsgálnia a szinergiákat és az erőfeszítések komplementaritását az ellátási lánc biztonsága területén, amely elengedhetetlen a képességfejlesztés és a megvalósítás szempontjából.

Az EU meg fogja vizsgálni az EKSZ, az Európai Védelmi Ügynökség, a NATO nemzetközi munkatársai és a NATO Támogató és Beszerzési Ügynöksége (NSPA), valamint az Atlanti-óceán északi részére vonatkozó védelmi innovációs akcelerátor (DIANA), az Európai Védelmi Ügynökség uniós védelmi innovációs központja (HEDI) és az EUDIS közötti együttműködés további erősítésének lehetőségeit az innováció területén.

6.3. Együttműködés a stratégiai és nemzetközi partnerekkel a védelmi készség elérése érdekében

Az ellátási láncok nemzetközivé válása gyakorlatilag lehetetlenné teszi a nyersanyagok és az összetett rendszer több ezer alkotóeleme végponttól végpontig terjedő ellenőrzésének fenntartását.

A stratégiai partnerekkel, a nemzetközi szervezetekkel és a hasonlóan gondolkodó harmadik országokkal kialakított, kölcsönösen előnyös partnerségek megerősítése – többek között biztonsági és védelmi párbeszéd révén – fokozhatja az Unió védelmi ipari készségeire irányuló erőfeszítéseit. Ez az együttműködés rugalmas lesz. A közös érdeklődésre számot tartó területektől függően a formája, a hatóköre és a résztvevők típusa szerint fog változni. Ennek az együttműködésnek hozzá kell járulnia az ellátási láncok biztonságosabbá tételéhez, az európai védelmi technológiai és ipari bázis megerősítéséhez

³⁹ [EU–NATO együttes nyilatkozat \(2016. július 8.\)](#); [EU–NATO együttes nyilatkozat \(2018. július 10.\)](#); [EU–NATO együttes nyilatkozat \(2023. január 10.\)](#).

és az EU stratégiai függőségeinek oly módon történő csökkentéséhez, hogy újabbak ne alakuljanak ki (vagy a meglévők ne állandósuljanak).

Ezen túlmenően az Európai Védelmi Ügynökség – a harmadik felekkel való együttműködésre vonatkozóan a tagállamok által elfogadott elvekkel összhangban – továbbra is a lehető legjobban ki fogja használni a meglévő igazgatási megállapodásait.

A következő lépések:

A Bizottság és a főképviseelő / az Ügynökség vezetője:

- meg fogja vizsgálni Ukrajnának a védelmi ipart támogató uniós programokban – többek között az EDIP keretében – való fokozottabb részvételét célzó intézkedéseket, **Ukrajna közös beszerzésben való részvételének lehetőségét**, az ukrainai ipar kapacitásbővítésének támogatását, valamint az európai védelmi technológiai és ipari bázis és az ukrán védelmi ipar közötti együttműködés fokozását;
- a főképviseelő által javasolt, **Ukrajnát támogató alap** keretében további uniós katonai támogatást biztosít Ukrajnának, különösen azáltal, hogy keresleti jelzéseket küld az európai védelmi iparnak annak érdekében, hogy Ukrajna háborús erőfeszítéseinek hosszú távú fenntartása, valamint **az európai és az ukrán védelmi ipar közötti együttműködés ösztönzése** céljából növelje gyártási kapacitását;
- fokozza **a munkatársak közötti strukturált párbeszédet a NATO-val** a kölcsönös érdeklődésre számot tartó témákról;
- az ukrán és az uniós védelmi ipar közötti együttműködés megerősítése érdekében **2024-ben egy EU–Ukrajna védelmi ipari fórum házigazdája lesz.**

KÖVETKEZTETÉS

Az Unió polgárai évtizedek óta példa nélküli békeidőszakban élnek. Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, valamint az EU közvetlen szomszédságában növekvő feszültségek azonban arra készítetik az EU-t és tagállamait, hogy vállaljanak **stratégiai felelősséget és újítsák meg az uniós védelmi ipart** az előttük álló példátlan biztonsági fenyegetések és kihívások kezelése érdekében.

A technológiai élvonal, valamint a védelmi felszerelések rendelkezésre állásának folyamatos garantálásához szükséges kapacitás előfeltételei annak, hogy az Unió garantálni tudja a tagállamok fegyveres erőinek hatékonyságát, és ezáltal megőrizze a békét a kontinensen. Ez a stratégia ambiciózus intézkedéseket javasol az európai védelmi technológiai és ipari bázis következő évtized alatti átalakításának előmozdításához és támogatásához.

A meglévő uniós védelmi ipari szakpolitikai eszközök kiterjesztésével és kiegészítésével, valamint az európai védelmi technológiai és ipari bázis támogatása érdekében mozgósítandó szakpolitikai, ipari és költségvetési törekvések felvázolásával az európai védelmi technológiai és ipari bázis képes lesz arra, hogy kihasználja egy valóban integráltabb védelmi piac hatékonyságnövekedését, és felszabadítsa a nagyságrendi hatásokban rejlő kiaknázatlan potenciált.

A stratégia végrehajtása hozzájárul ahhoz, az európai védelmi ipar a jövő feláldozása nélkül, hatékonyabban reagáljon a sürgető szükségletekre. Az együttműködésen alapuló beruházások korábbi és nagyobb mennyiségben történő tervezésétől kezdve az iparosítás és a közös beszerzés nagyobb mértékű támogatásáig; az innováció eredményesebb beépítésétől kezdve a magas szintű képességek és a stratégiai támogató eszközök kifejlesztésére irányuló erőfeszítések folyamatos fenntartásáig; a fokozottabb

ellátásbiztonságtól kezdve a nagyobb cselekvési szabadságig **ez a stratégia számos területen katalizátorként fog szolgálni az európai kontinens békéjének helyreállításához és megőrzéséhez.**

Az Unió védelmi iparának a jelenlegi biztonsági és piaci tendenciákhoz való hozzáigazítását prioritásként kell kezelni. Az Európai Bizottság és a főképviselő / az Ügynökség vezetője kész támogatni a tagállamokat ebben a törekvésben.